

HUQUQ

#51

(314)

YURIDIK GAZETA

Dekabr

D.	1	8	15	22	29
S.	2	9	16	23	30
Ch.	3	10	17	24	31
P.	4	11	18	25	
J.	5	12	19	26	
Sh.	6	13	20	27	
Y.	7	14	21	28	

2003

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqa boshlagan.

W/W.W.HUQUQ.UZ. E-mail: Info@huquq.uz

RESPUBLIKA BOSH PROKURATURASIDA

КЕНГАШ ЙИГИЛИШИ БЎЛИБ ЎТДИ

РЕСПУБЛИКА Бosh прокуратурасида ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг мувофиқлаштирувчи кенгаши бўлиб ўтди.

Йигилиш кун тартибда Ўзбекистон Республикаси Бosh прокуратурасининг 2003 йил иккинчи ярми учун белгиланган иш режасига асосан жиноятчиликнинг олдини олиш, унга қарши курашиш, жумладан жамоат жойларида содир этилган безорилик ҳамда фуқароларнинг ҳаёти ва соғлиғига қарши қаратилган оғир ва ўта оғир жиноятларга қарши курашни ташкил этиш, бу тоифадаги жиноятлар устидан тергов ва суд амалиёти, прокурорлик назорати аҳоли ҳамда диний экстремизм ва терроризмга қарши курашни кучайтиришга қаратилган тадбирлар дастурининг ижроси ўрганилиб, умумлаштириш натижалари таҳлил қилинди.

Кенгашда Республика Бosh прокурорининг ўринбосари Х. Нематов, Ички ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Б. Матлюбовлар иштирок этди.

Шунингдек, йигилишда Республика Бosh прокуратураси Бosh тергов бошқармасининг

бошқарма ва бўлим бошлиқлари, вилоят ва уларга тенглаштирилган прокурорларнинг тергов бўйича ўринбосарлари, вилоят ички ишлар бошқарма бошлиқларининг биринчи ўринбосарлари қатнашишди. Кун тартибдаги масала юзасидан Бosh тергов бошқармасининг ташкилий-услубий бўлим бошлиғи Б. Ахунов ва Ички ишлар вазирлиги идораларида тергов ва суриштирув устидан назорат бошқармаси бошлиғи вазифасини бажарувчи Х. Окбутаевларнинг ахборотлари тингланди. Маърузада ўтказилган текширишларда кўпгина ижобий натижалар билан бирга айрим камчиликлар ҳам борлиги қайд этилди.

Кенгаш қатнашчилари жиноятчиликка қарши курашиш, жиноятнинг келиб чиқиш сабаблари ва унинг олдини олиш чора-тадбирлари тўғрисида ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди.

Йигилиш сўнгига қарор лойиҳаси муҳокама қилиниб, айрим қўшимчалар билан қабул қилинди.

(Ўз муҳбириимиз).

В.МИСИН олган суратлар

MUNOSABAT

МАҲАЛЛА — БАТАН ИЧРА БАТАНДИР

ОЛТИНГА ТЕНГ ҚЎШНИЧИЛИК, КЎЗ ЁШУ ШОДЛИКЛАРГА ШЕРИКЛИК ТУЙҒУСИ

ОДАТДА дастлабки таассурот янглиш бўлади. Кўпинча у ҳиссиётларга берилишга, ҳаёлий режалар тугилишига ва энг ачинарлиси вазиятга тўғри баҳо бера олмастасан сабаб бўлади. Ана шундай ёндашув ва адашишлар ўзбек халқининг турмуш тарзига, миллий қадриятларига нисбатан содир этилган десак хато қилмаймиз. Асрлар давомида шаклланган, бойитилган миллий турмуш тарзига четдан келиб «бир кур назар ташлаб», унинг инсонпарварлик билан йўрилган аъаналарига нописанд муносабатда бўлган «большевиклар» дахшатли қирғинбаротлар учун, «коммуна»га асосланган гоёни зўравонларча олиб киришга уринганликлари учун тарих олдида абадий масъул бўлиб қолаверадилар.

Асарият ҳолларда сургунлар-у қатагонлар билан тугаган бундай талотўпу олатасирлар миллий турмуш тарзининг дурдонаси бўлган маҳалланинг ўзлари хоҳлагандек «тарих ахлатхонасига» улоқтирилишига олиб келмади. Аксинча, бўронларга нописанд, улкан қоя сингари яшаб қолган маҳалла мустақиллик туфайли ўз-ўзини бошқарув органи сифатида фуқаролик жамиятининг юрагига айланди.

Мақоланинг аввалида «дастлабки таассурот» иқтибоси бежиз тилга олинмади. Россия телеканалларидан бирида ўн тўрт нафар болани асраб олган Шоахмад Шомахмудов оиласи ҳақида бўхтондан иборат кўрсатув намойиш этилганди. Очиги, «ўзи емай, ўзига тутишдек», ўзгалар тақдирига масъулият билан ёндашишдек фазилатга эга бўлган халқнинг биргина вакилига «айрича кўз» билан қараган, буни «тушуна олмаган» журналистларга ачинаб кетдим. Ҳолбуки, ўша оғир йилларда Ўзбекистонда бундай оилаларни минглаб кўрсатиш мумкин эди. Афсуски, айрим ғарб оммавий ахборот воситалари ва жамоат ташкилотлари ғаладонда бундай нўғторги муносабат оғуси учраб туради. Ана шундайлардан бири сифатида «Хюман райтс вотч» ташкилоти майдонга чиққанлигидан кўпчиликнинг хабари бор. Таажжубланмасдан қабул қилиб бўлмайдиган уларнинг ҳулосаларига шундай жавоб бериш ўринли бўларди:

— Ҳар бир миллат, халқ ўз тақдирини ўзи белгилаш, ўз турмуш тарзини ўзи хоҳлаган тарзда ташкил этиш ҳуқуқига эга. Тарихий илдишларга асосланган умумэтироф этилган тамойилларга мос турмуш тарзини ташкил этиб

бўлмаслиги кейинги вақтда кундай равшан бўлиб қолди. Асрлар давомида ватанимизда инсонпарварликка асосланган кўплаб демократик тамойиллар шаклланиб бўлган. Башарти демократия тушунчаси инсон қадр-қимматини, эркинликларини ҳимоя қилишга асосланган экан, уни биз ўз миллий аъаналаримиз орасидан аллақачон топиб бўлганмиз. Қолаверса, бу аъаналар ҳозир ҳам ривожланиш палласида. Илдиизи қадим-қадим замонларга бориб тақаладиган биздаги маҳалла институти эса келажақда ўз жамоавий характери билан демократиянинг айна классик намунаси бўлишига ҳеч шубҳа йўқ.

Олий Мажлис қарорига мувофиқ маҳаллий ўзини ўзи бошқарув органларига бўлиб ўтаётган сайловлар ушбу мақолага бир сабаб бўлди. Бу сайловлар очик, қизғин, демократик тамойиллар асосида ўтаётганлигига ҳаммамиз гувоҳ бўлиб турибмиз. Сирдарё вилоти ҳокимлиги матбуот хизматида олинган маълумотларга қараганда шу вақтгача Сайхунобод туманида 33 та, Сирдарё туманида 23 та, Бобўт туманида 21 та маҳалла оқсоқоллари сайланган. Сайланган фуқароларнинг — оқсоқолларнинг 11 таси илгари ички ишлар хизматида фаолият кўрсатган.

Ховос туманининг «Фарҳод-3» кўрғонидagi Алишер Навоий номи-ли маҳалла раиси Неймат Бойитов зиммасидаги вазифани шундай изоҳлади:

— Фаолиятимиз қисқача айтганда, куйидаги йўналишлардан иборат: маҳаллада истиқомат қилувчи аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, маҳаллани ободонлаштириш, ешлар тарбиясини тўғри ташкил этиш, спортни ривожлантириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш, маҳалладошлар орасида қонунбузарликларнинг олдини олиш.

Оқсоқолнинг сўзларидан кўриниб турибди-ки, маҳаллага юклатилган вазифалар анчагина. Давлатимизнинг маҳаллий бошқарув органларига мустақиллик берувчи, уларнинг ваколатларини кенгайтирувчи сиёсати ҳаёт синовидан муваффақиятли ўтмоқда. Айниқса, аҳоли орасида қонунларнинг бажарилиши устидан назоратни, демократик ислохотлар масъулиятининг бир қисmini маҳалла зиммасига юклатиши келажақда ҳам, бугунги кунда ҳам энг яхши самара берадиган тадбирлардан бири деб бемалол айтиш мумкин.

А.МУСТАФОҚУЛОВ,
«HUQUQ» муҳбири

OLIV SUDDA

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Уни Олий суд раиси Ф.Муҳиддинова бошқарди.

ОЛИЙ СУД ПЛЕНУМИ

Пленумда гумон қилинувчи ва айбланувчини ҳимоя ҳуқуқи билан таъминлашга оид қонунларни қўллаш бўйича суд амалиёти тўғрисидаги масала муҳокама қилинди. Сўзга чиққанлар судларда иш юритишнинг барча босқичларида тортишув ва тарфларнинг тенглиги принципини қўлайтиришга қаратилган суд-ҳуқуқ тизимидаги ислохотлар ижобий натижа бераётганлигини таъкидлади.

Шунингдек, пленум ишида меҳнат вазифаларини бажариш муносабати билан ходимнинг ҳаёти ва соғлиғига етказилган зарарни қоплашга оид низолар бўйича суд амалиёти ҳамда фуқаролик-процессуал қонунчилигининг айрим нормаларини судлар томонидан қўлланилиши масалалари ҳам муҳокама этилди.

Пленумда Ўзбекистон Республикаси Бosh прокурори Р.Қодиров иштирок этди.

SHU SONGA XABAR

ФОЙДАЛИ СУҲБАТЛАР

ЯҚИНДА Навоий вилояти ва Навоий шаҳар ҳокимлиги, вилоят ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар, меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш бошқармаси, нодавлат нотижорат ташкилотлари, «Камолот» ёшлар ҳаракатининг вилоят кенгаши, вилоят «Маҳалла» жамғармаси, халқ таълими бошқармаси ва бошқа мутасадди идоралар вакиллари иштирокида «Одамлар савдоси, хавфнинг омиллари ва олдини олиш муаммолари» мавзусида давра суҳбати ўтказилди.

Сир эмаски, айрим нопок шахслар мўмай пул топиш мақсадида аёлларни алдов тўғрисида илтириб, ишга жойлаштириш баҳонасида қинғир йўللار билан Бирлашган Араб амирликлари, Туркия, Тайланд ва бошқа давлатларга олиб кетиб, «қора бизнес» билан шугullanмоқда. Афсуски, билиб-билмай у ерларга борган аёлларнинг тақдирини кейинчалик аянчли бўляпти. Ана шундай ҳолатларнинг олдини олиш ва унга қарши курашиш барчамизнинг бурчимиздир. Бу ишни эса ҳамкорликда амалга ошириш мумкин.

Давра суҳбатида сўзга чиққанлар масаланинг мазмун-моҳиятига алоҳида эътибор қаратиб, бу борада олиб борилаётган ишлар бўйича ўз фикр-мулоҳазалари ҳамда тақлифларини билдирдилар. Асосийси, жойларда кенг қўламда тушунтириш ишларини қўлайитириш лозимлиги қайд қилинди.

Олим ДАВЛАТОВ,

Навоий вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

Моҳият

Ахлоқий қонуниинг аҳамияти шунчалик даражада кенги, у нафақат одамлар, балки барча идрокли мавжудотлар учун кучга эгадир.

Иммануил КАНТ, немис файласуфи

Бугунги кунда солиқ тизимисиз ҳеч бир мамлакатнинг иқтисодий қудратини тасаввур қилиш мумкин эмас. Миллий давлатчилигимиз тарихига назар соладиган бўлсак, Амир Темур даврида солиқ ва йиғимлар ҳисобидан мадраса-у масжидлар қурилган. Солиқлар ободчилик учун хизмат қилган.

Мустиқиллик йилларида мамлакатимизда кўплаб коллежлар, мактаб, шифохоналар қад ростлади. Бундай катта ишларнинг илдизи давлат хазинасига тушадиган солиқлардан эканлигини айрим фуқароларимиз унутиб қўйишган шекилли.

ЖИЗЗАХ вилоят прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқарма ва ҳудудий бўлимлари томонидан жорий йилнинг 11 ойида солиқ ва валютга оид жиноятлари аниқлаш, олдини олиш ва бартараф этиш борасида жами 120 та жиноят ва 428 та маъмурий ҳуқуқбузарликка доир ишлар кўзга тилиб, улар бўйича 1 млрд. 472 млн. сўмлик давлатга етказилган зарар аниқланиб, шун-

гани аниқланиб, улар бўйича 19 та жиноий ва 40 та маъмурий ишлар кўзга тилиб.

ОАВлари нафақаларнинг ва ойликларнинг кечикаётгани ҳақида тез-тез бонг урмоқда. Нақд пул тушуми эса муаммолигича қолмоқда. Нақд пул маблағлари айланишининг белгиланган тартиби бузилишининг олдини олиш борасида ўтказилган текширишда 1

FAOLIYATGA NAZAR

тилиб, сигаретлар далилий ашё сифатида олинди.

Бундан ташқари, Фаллаорол тумани ҳудудига фуқаро Ш.Аҳмедов фуқаро М.Аҳмедовага 72 грамм олтин қўймагининг ҳар бир граммини 14500 сўмга сотаётган вақтида бошқарманинг тезкор ходимлари томонидан қўлга олинди.

Вазирлар Маҳкамасининг 280-сонли қарорига мувофиқ банклар томонидан ҳўжалик юритувчи субъектларнинг нақд пуллари талабларига кўра қайтариб бермаслик ва бюджет олдидagi божиманда қарзлар бўйича қўйилган инкасса топшириқномаларини бажармасдан пул маблағларини бошқа мақсадларга ва бошқа субъектларга ўтказиб юборганлиги ҳолатлари бўйича 1

NAZORAT

Бугунги кунда Қорақалпоғистонда 5697 та деҳқон-фермер ҳўжалиги мавжуд. Уларда 36.122 киши меҳнат қилмоқда.

ҚОНУН ТАЛАБИГА КўРА...

2003 йилнинг биринчи ярим йилигида республикадаги барча кичик ва ўрта бизнес субъектлари молиялаш манбалари ҳисобидан миллий валютада 179 та лойиҳа бўйича 3 млрд. 724 млн. сўмдан ортиқ кредит ажратилган. Шундан 3 млрд. 299 млн. сўми тижорат банклари ҳиссасига, 151,9 млн. сўми иш билан таъминлашга кўмаклашиш жамғармаси, 271,8 млн. сўми «Бизнес-фонд» ва 2 млн. сўми деҳқон-фермер ҳўжалиқларини қўллаб-қувватлаш уюшмаси ҳиссасига тўғри келади.

Республика прокуратура органлари ўтказган текширишлар натижасида тадбиркорларга берилган кредитлар ўз вақтида қайтарилмай, талон-тарож қилиш ҳолатларига йўл қўйилганлиги аниқланди.

Масалан, хусусий тадбиркор Г.Исоқова «Фаллабанк»нинг Қорақалпоғистон минтақавий филиали билан 2002 йил 10 апрель куни шартнома тузиб, 13 ой мuddатга 633.000 сўм кредит маблағи олган. Бироқ мuddат тугаганига қарамай кредит ва унинг фоизи, жами 699.223 сўм қарзини қайтармай келганлиги бўйича Республика прокуратураси томонидан мазкур маблағни Г.Исоқовадан ундириш ҳақида Қорақалпоғистон ҳўжалик судига даъво аризаси киритилди.

Шунингдек, текширишларда фермер ҳўжалигига ажратилган ерларни ноқонуний равишда эгаллаш, кичик ва ўрта бизнес субъектларининг ер ажратиш ҳақидаги аризаларини қонуний мuddатларда қўриб чиқмаслик ҳолатлари аниқланди. Масалан, фуқаро Н.Нурманова Амударё туманидаги «Юсупов Нурулло» фермер ҳўжалигига қарашли 0,21 гектар, А.Абдурахимов 0,25 гектар, Г.Иброҳимова 0,12 гектар ерларни эгаллаб олиб шолти етиштириб келишган.

Тахياتош шаҳар ҳокимияти қўшидаги «Хўжалик ҳисобидаги лойиҳа ишлари архитектура режалаш бюроси» эса хусусий тадбиркорлар Е.Қошимов, Ч.Ўқубов ва «Дўстлик» МЧЖдан тушган аризаларга 6-8 ой кечиктириб жавоб қайтарган.

Текшириш натижаларига кўра аниқланган қонунбузилиш ҳолатларини бартараф этиш бўйича Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси органлари томонидан тегишли муассасаларга 1 та протест, 13 та тақдирнома киритилди. 11 шахсга нисбатан маъмурий ҳуқуқбузарликка оид ва 1 та жиноят иши кўзга тилиб, судларга 5.233.606 сўмлик 2 та даъво аризаси киритилди.

Оддий деҳқон бўладими, мансабдор шахсми, қонун бизга ҳуқуқ бериш билан бирга зиммамизга баъзи талабларга риоя қилиш мажбуриятини ҳам юклашини унутмаслиги лозим.

Т.НУРМЕТОВ,

Қорақалпоғистон Республикаси прокуратураси умумий назорат бўлими прокурори

ҚОНУННИ БУЗИБ БОЙИБ БЎЛМАЙДИ

дан 1 млрд. 98 минг сўми ундирилди.

Бошқарма ходимлари томонидан Арнаосий туман «Кимё» акционерлик жамиятида солиқ қонунчилигига риоя этилиши юзасидан текшириш ўтказилганда, қорхона мансабдор шахслари томонидан давлат бюджетига тўланиш лозим бўлган 4.575 минг сўм солиқ тўловлари қасддан яширилганлиги аниқланди. Мазкур ҳолат бўйича жиноят иши кўзга тилиб.

Хулосани энди ўзингиз чиқаринг. Уларни бу ишга ким мажбур қилди? Солиқлар мамлакатнинг иқтисодий таянчи, қарияларимиз, кам таъминланган оилаларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш манбаи эканлигидан улар беҳабар эмас эди-ку?

Текширишлар давомида давлат рўйхатидан ўтмасдан, яширинча фаолият кўрсатаётган 40 та ишлаб чиқариш манбалари аниқланиб, улар бўйича 11 та жиноий ва 32 та маъмурий ишлар кўзга тилиб, 4,3 млн. сўмлик товар моддий бойликлар олиб қўйилган.

Шунингдек, ходимларимиз томонидан 5.249 минг сўмлик спиртли ва 2.300 минг сўмлик тамаки маҳсулотларини ноқонуний муомалага киритил-

млрд. 479 млн. сўмлик ноқонуний нақд пул айланиши аниқланиб, 106,9 млн сўм молиявий жарима қўланилди.

Жумладан, Дўстлик туман прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бўлими ходимлари томонидан тумандаги «Хондирхўжа» хусусий фирмасига қарашли чойхонада текшириш ўтказилганда, сотувчи С.Йўлдошева назорат касса аппарати ўрнатмай савдо қилаётганлиги аниқланди.

Жиззах вилоят прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқармаси ходимлари томонидан Жиззах шаҳрида ўтказилган тадбирда фуқаро Р.Қозоқов ўз уйида фуқаро А.Мухтаровга акциз маркази бўлмаган жами 850 минг сўмлик «PINE» тамаки маҳсулотларини қонунга хилоф равишда сотаётганлиги аниқланди.

Ушбу ҳолат юзасидан фуқаро Р.Қозоқовга нисбатан жиноят иши кўзга-

та маъмурий ва 11 та жиноят ишлари кўзга тилиб. Бу борада бошқарма ходимлари томонидан доимий равишда тадбирлар олиб боришмоқда.

Бундан ташқари, солиқ тўловчиларнинг солиқ тўламаганлиги учун жазонинг муқаррарлигини тушунтириш борасида ўтказилган профилактик тадбирлар натижасида давлат бюджетига 4.297.424 минг сўм маблағ ундирилди.

Қонун олдига ҳамма тенг. Кимки уни бузиб бойимокчи бўлса, хато қилади. Юртимизда ҳалол пул топаман деганлар учун имкониятлар етарли. Бунинг учун ҳар биримиздан фақат қонунларга итоат этиш талаб этилади, ҳоло.

Ғ.ШУКУРОВ,

Жиззах вилоят прокуратураси ҳузуридаги СВОЖҚК бошқармаси бўлиги вазифасини бажарувчи

Моҳият

Фақат заифларгина жиноят содир этадилар. Қучли ва бахтли кишига унинг кераги йўқ.

ВОЛЬТЕР,

француз файласуфи

NIYAT

ТИЛАКЛАР ИЖОБАТ БЎЛСА

ОКТОШ шаҳрининг Ҳамза маҳалласида ёштакдан ота-она ва жамоатчилик ёштакдоридан четда униб-усаётган Илхом Худойбердиев, Равшан Бозоров сингари ўсириллар бор. Улар ҳали воёга етмай туриб, суднинг қора курсисига ўтиришга улгуришган.

Ҳеч қерда ишламайдиган йигитлар Саша, Рома исмли бекорчи тенгдошлари билан Хатирчи туманига элтувчи йўл ёқасидаги хусусий ошхоналарнинг бирига бориб, тонг отгунга қадар улфатчилик қилишадиган. Баъзур ўринларидан кўзга тилишган маст-аласт йигитлар эрта тонгда йўловчи машинада Мирбозор кўрғонига келишган, ногҳон кўзалари сумка қўтарган икки нафар йўловчи йигитга тушиб қолди. Пичоқ билан қуролланган безорилар кўкжасдан уларга ҳамма қўллади, тан жароҳати етказган ҳолда ёнларидagi 60000 сўм пуллари тортди олишди.

«Тўқилган шўхлик чиқади» дейишганларидек, безорилар бел оғритмай топишган пуллари ўзаро бўлиб олишган, янги кўнглихушлик устида ўйлаб бошлайдилар. Улар «Мирбозор» деҳқон бозоридан спиртли ичимлик ва озиқ-овқат ха-

Поёнига етаётган Обод маҳалла йили каби, бошла-нажақ янги йилимизнинг Меҳр ва муруват йили дея аталishiда ҳам давр талаб-ларига хос мазмун-моҳият ётади. Ахир обод, фаровон маҳаллаларда осуда умр кечираётган фуқароларнинг бир-бирларига меҳр ва муруват кўрсатиб яшаш-ларига не етсин. Фақат шун истардики, фуқаролар ўртасида меҳр-муруватчиликнинг аввало оиладан бошланишини ҳеч ким ёдидан чиқармасин.

рид қилишиб, таниш жазман қиз-лари даврасига ошқиклашганда туман ИИБ ходимлари томонидан қўлга олинди.

Жиноятчилар-ку қилмишларига яраша жазого тортилишди. Уларнинг жазони ўтаб қайтганларидан кейин ҳалол лўкма топиб ёйиш-ларига ишонгинди келди.

«Меҳр-муруват йили»да ҳам-корликда режалаштирилаётган гоғвий-тарбиявий йўналишдаги иш-ларимизни маҳаллалардагина эмас, балки, ҳар бир гузар, кўча ва хатто ҳар бир оилга етиб бориш ишлари билан тузаямиз. Агар ана шу тилақларимиз ижобат бўлса, воёга етмаганлар ўртасидаги жиноят ва қонунбузарликлар камаяди деб ўйлаймиз.

Санжархон ФАЙЗИЕВ,
Нарпай туман прокурори
ёрдмчиси

FARMON VA IJRO

«АМНИСТИЯ» сўзи юнонча сўз бўлиб, «кечираман», «гуноҳидан ўтаман», «унутаман», деган маъноларни англатади. Амнистия ҳар қандай давлат раҳбари ёки қонун чиқарувчи органи томонидан қабул қилиниши мумкин. Баъзи давлатларда Амнистия парламент томонидан қонун сифатида чиқарилади. Бизда эса амнистия Президентимизнинг фармони билан чиқарилади. Таъкидлаш лозимки, амнистия тўғрисидаги фармон норматив ҳуқуқий ҳужжат бўлиб, бир гуруҳ жиноятлар ёки жиноятчиларга нисбатан чиқарилади. Авф этиш тўғрисидаги Фармон эса айрим ёки бир гуруҳ муайян шахсларга нисбатан чиқарилиши мумкин.

Мазкур Фармон оли жаноблик, инсонпарварлик ва бағрикенглик тамойилларига асосланган бўлиб, ўз мазмунига кўра жиноят содир этган шахсларни жазодан озод қилишни, жазодан озод этилмайдиган маҳкумларнинг жазо мuddатларини тегиш-лича қисқартиришни қамраб олади.

Фармоннинг 7-моддаси «б» бандига кўра, унинг маҳкумларни жазодан озод этишини назарда тутишнинг 1, 3 ҳамда жавобгарликдан озод этувчи 5-моддаси, жазони тегишлича қисқартиришни назарда тутувчи 6-моддаси экстремистик ташкилотлар

ЯНА БИР

фаолиятидаги иштироки, улар таркибда Ўзбекистон Республикасида Конституциявий тузумга қарши жиноятлар ёки жамоат хавфсизлигига қарши бошқа қилмишлар содир этган шахсларга татбиқ этилмайди. Бироқ, қатъий тузалиш йўлига ўтган бу тоифадаги маҳкумлар агар содир этган жиноятлари учун ўн йилдан ортиқ бўлмаган мuddатга озодликдан маҳрум этишга ҳукм этилган бўлсалар ва бундай шахсларнинг содир этган жиноятдан чин кўнгилдан пушаймонлиги ҳақидаги ҳужжатлар ваколатли махсус комиссияларнинг ҳулосалари билан тасдиқланган ҳолларда жазодан озод қилинадилар. Юқоридagi асосларга кўра ўн йилдан ортиқ мuddатга озодликдан маҳрум этилган бу тоифадаги маҳкумларнинг жазо мuddатлари бешдан бир қисмига қисқартирилди.

Фармоннинг бешинчи моддасига кўра, унинг 1-моддасида қайд этилган шахслар томонидан содир этилган жиноятлар, шунингдек ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар юзасидан олиб борилаётган тергов ишлари ва судда қўрилмаган

Шу йилнинг 1 декабрида Президентимизнинг «Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 11 йиллиги муносабати билан Амнистия тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди.

ишлар ҳаракатдан тугатилади.

Фармоннинг 1-моддаси таъсирига тушмайдиган унча оғир бўлмаган жиноятлар содир этилганликда айбланувчи шахсларга нисбатан жиноят ишлари ҳаракатдан тугатилмайди. Уларни тергов қилиш ва судда қўриб чиқиш умумий тартибда амалга оширилади. Башарти шахс айбланаётган жиноий қилмишда айбдор деб топилса, бундай ҳолатда суд томонидан уларга жазо тайинланмасдан ҳукм чиқарилади.

Фармонга асосан жазодан ёки жавобгарликдан озод этилган шахслар томонидан жабрланувчиларга етказилган моддий зарарни ундириш масаласи фуқаролик ишларини судда юритиш тартибиди хал этилади.

Фармоннинг 6-моддасига кўра қасддан содир этилган жиноят

Санокли кунлардан сўнг 2003 йил ҳам тарихга айланади. Одатга айланганидек, янги йил арафасида ҳар биримиз ўзимизнинг ва жамоамиз эришган ютуқларни сарҳисоб қиламиз, босиб ўтган йўлимизга яна бир бор назар ташлаймиз. Шу маънода, яқунлаётган йил ҳақида сўз юртадиган бўлсак, 2003 йил мамлакатимизда «Обод маҳалла йили» деб эълон қилинди. Шаҳар ва қишлоқларимизни, маҳалла, гўзарларимизни янада обод, янада чиройли қилишга бел боғланди. Бу борада кўплаб ишлар амалга оширилди, қатор муваффақиятларга эришилди. Бу муваффақиятларнинг бош омилли юртимизда ҳукм сурган тинчлик ва оқсоқилликка эканлигини эътироф этмоғимиз керак.

✓ HUQUQIY MA'RIFAT SARI

дий жамоанинг фаолияти 2003 йилнинг 25 мартда вилоят прокуратурасининг тезкор мажлисида муҳокама қилинишига қарамай, таҳририятда ижобий ўзгаришлар юз бермади. Газетанинг ҳар бир сонида ғализ жумлалар ва имло хатоларини кўплаб учратиш мумкин.

✓ FAXRIYLAR — FAXRIMIZ

ҚОНУН ПОСБОНИ

Прокуратура фахрийси

Қутлимурод РАҲМОНОВнинг ҳаёт

йўлига бир назар

...УРУШДАН кейинги йиллар.

Қишлоқ мактабиде сабоқ бера бошлаган ёш муаллим Қутлимурод мураббийлик касбининг сир-синоатларини обдон ўрганишга, билимга чанқоқ ёшлар қалбига зиё синдиришга жон-тани билан интиларди. Айниқса, мурғак қалбларни адолат, ҳаққонийлик, эзгулик фазилатлари билан тўлдирини ўзининг бурчи деб биларди. Ёш бўлсада, ана шундай хислатлари билан ҳамқишлоқлари орасида тилга тушиб улгурганди. Бунга қишлоқда рўй берган бир воқеа сабаб бўлди. Ҳўжаликнинг манаман деган мансабдори юқоридан келган амалдорга яхши кўриниш учун ёш муаллимнинг қўшниси бўлган бир фуқаронинг кўра-била туриб, ҳақ-ҳуққини паймол қилди. Бундан хабар топган Қутлимурод жабрдийда тарафиде туриб ўнинг ҳуқуқини тиклаш учун елиб югурди. Унинг сазй-ҳаракати билан бу ишга прокуратура алашди. Ҳақиқат қарор топди. Шундан кейин ҳамқишлоқлари ўнганда ҳурмат-эътибор билан қарайдиган бўлишди.

Навиқрон муаллимнинг ҳаётида рўй берган ана шу воқеа уни ҳуқуқшунос бўлишга ундагандир эҳтимол. Нима бўлганда ҳам ўрта Осиё Давлат университети (ҳозирги Тошкент давлат Миллий университети)нинг ҳуқуқшунослик факультетига ҳужжатларини топширди. Кириш имтиҳонларидан муваффақиятли ўтиб талаба бўлди.

Университетни муваффақиятли битказиб қайтган ёш ҳуқуқшунос Хива тумани ички ишлар бўлими терговчиси сифатида фаолият кўрсата бошлади. Бу ерда жиноят қилиқнинг олдини олиш, қонунбузарларга қарши кураш осон кечмади. Ҳар қандай вазиятда ҳам биллимдон, малакали ҳуқуқшунос Қутлимурод Раҳмонов адолат, инсонпарварлик тамойилларига таяниб иш кўрди. Бир неча оғир жиноятларни очишда, қатъият, тадбиркорлик, ташаббускорлик кўрсатди. Бир сўз билан айтганда, ички ишлар бўлимидаги 4 йилдан кўпроқ иш фаолияти асосида ҳуқуқшуноснинг ўзи ҳам пўлат каби тоблани, касб сирларини чуқур ўрганди. Шу боис, уни вилоят прокуратураси масъул лавозимга ишга тақлиф қилишга ниҳоятда ҳаққонийлик рози бўлди.

Олтимышинчи йилларнинг бошларида иқтидорли ҳуқуқшунос Хива туманларо прокуратураси терговчиси, вилоят прокуратураси катта терговчиси, вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси лавозимларида фаолият кўрсатиб, бой тажриба тўпланди. 1965 йилда у Урганч тумани прокурори лавозимига тайинланди. Ўзига билдирилган ишонч ёш ҳуқуқ ҳимоячисига қуч-ғайрат бағишлади. У ишончини оқлаш мақсадида бор кучини туманда қонунчилиқни янада мустаҳкамлаш, жиноятчилик ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олишдақ шарофли ишга сарфлади. Шундан кейин уни Урганч шаҳар прокуратурасига раҳ-

барлик қилишга йўллашди. У қаерда бўлмасин прокуратура ходими қонун ҳимоячиси, деган ақида-ни асло ўнматди. Қўн ва сабот билан иш олиб бориши туфайли тизим ходимлари ўртасидагина эмас, эл-юрт орасида ҳам обрў-эътибор орттирди. Кейинчалик вилоят прокуратурасининг тергов бўлими прокурори, катта прокурори, вилоят прокуратурасининг ички ишлар идораларида тергов ва суриштирув устидан назорат бўлими прокурори лавозимларида фаолият кўрсатган даврида ҳам ҳаётий тажрибаси, ишчанлиги, ташаббускорлиги, қонунбузарларга нисбатан муросасизлиги уни қонун посбони сифатида элга танитди.

Прокуратура идораларида ишлаган даври Қ.Раҳмонов учун ҳаёт мактаби бўлди. Шу давр мобайнида у хизмат фаолиятидаги ютуқлари, фидойилиги учун бир неча бор тақдирланди. «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист» фахрий унвони сазовор бўлди.

Истиқлол прокуратура фахрийси ҳаётида ҳам ўзгариш ясади. Қутлуг 60 ёш арафасида у вилоят ҳокимлигининг суд-қонунчилиқ, ҳуқуқ-тартиботи, ҳарбий сафарбарлик, фуқаро мудофаси соҳаларида фаолият кўрсатаётган идоралар ва ташкилотлар ишини мувофиқлаштирувчи бўлимга етакчилик қила бошлади. Нафақага чиққан кекса ҳуқуқшунос кейинги йилларда вилоят адлия бошқармасига ишга тақлиф этилди. Бошқарманинг фуқароларни қонуний ҳуқуқлари бузилиши юзасидан шикоят ва аризаларни кўриб чиқиш бўйича бош маслаҳатчиси сифатида фаолият кўрсатиб, соҳадаги ёш ҳуқуқшуносларга устозлик қилмоқда.

Халқимизда «Устознинг қимлигини айтаман» деган ғурмаъно нақл бор. Хоразм вилояти ҳуқуқ-тартибот идораларининг кўпгина ходимлари бугунги кунда ушбу саволга ҳеч иккиланмай Қутлимурод Раҳмонов дея жавоб беришади. Таваққул топан кунининг 70 йиллигини ниҳонлаётган, тиниб-тиничмас ҳуқуқ ҳимоячиси айни вақтда шогирдлари билан бир сафда, Адлия бошқармаси ташкилий ишлар ва ижро назорати бўйича бош маслаҳатчиси сифатида фаолият юрғутмоқда. Унинг хизмат хонасидан ҳамкасблари, шогирдлари аримайди. Айни пайтда эл эъзозлаган фахрий ҳуқуқшунос қўтловлар оғушида...

Улар орасидаги Республика Бош прокурори номидан топширилган табрикномани ёшунли фахрийларга ҳурмат-эътибор тимсоли сифатида қабул қилди. Биз ҳам устозни қутлуг ёшлари билан сამимий муборакбод этамиз.

Бир ғуруҳ шогирдлари

ТЎРТИНЧИ ҲОКИМИЯТ ҲАҚИДА СЎЗ

бажаряпти? Бу борада тажрибали журналистларнинг етишмаслиги анчагина муаммоларни туғдирмоқда. Кўпгина нашрларда ҳамон олди-қолди мақолаларга зўр бериш кўзга ташланади. Сийқаси чиққан сарлавҳаларни газеталарнинг ҳар бир сониде кўриш мумкин. Энг ачинарлиси, нашрларнинг даврийлиги бузилиб, муштарийларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлмоқда.

Бу фикрларни барча нашрларимизга тегишли дея олмаймиз. Сабаби, Фаргона вилоят прокуратурасининг «Адолат йўли» газетасини бугунги кунда водийдаги кўпгина муштарийлар яхши билишади. Унга тажрибали журналист, ёзувчи Алишер Ибодитов раҳбарлик қилиб келмоқда. Газета ўқувчиларнинг эътиборига тушди. Наманган вилояти прокуратураси муассислигида чоп этилаётган «Диёнат», «Ҳуқуқ олами» газеталари эса нафақат Наманганда, балки республикаимизнинг бошқа вилоятларида ҳам ўз ўқувчиларини топишмоқда.

Ҳинда Жилзас вилоят прокуратураси муассислигида чоп этилган «Ҳуқуқ ва бурч», Хоразм вилоят прокуратураси муассислигида чоп этилаётган «Муҳофаза» газеталарининг аҳоли ҳақида «НУҚУҚ» газетасида аччиқ, аммо очиқ гаплар айтилди. Ана шундай фикрларни Қашқадарё вилоят прокуратураси муассислигида чоп этилаётган «Адолат кучи» газетаси (Бош муҳаррири Қ.Азизов) ҳақида ҳам айтишмиш мумкин. Иж-

Мазкур газетанинг «Хордиқ» сарҳисида эса бир шоирнинг шундай шеъри берилган:

**Майли дебди Азронл
Кўравергин кинонини
Ўша сериал тутатгач
Кўрсатаман энгнини.**

Бундай пойинтар-пойинтар шеърлар нашрга обрў келтирмаслиги тайин. Бу каби камчиликлар нафақат «Адолат кучи» газетасида балки, бошқа нашрларимизда ҳам учрайди. Кўпчилик мақолалар ҳисобот тарзидаги рақамлардан иборат бўлиб қолмоқда.

Юртбошимизнинг матбуотимиз ҳақидаги «...Ҳамиятимизнинг бугунги ҳаёти, унинг барча қувончли, шу билан бирга, машаққатли, оғир томонлари матбуот ва оммавий ахборот воситаларида ўзининг қанчалик холисона ақсини топса, ҳамиятимизда шунчалик адолат ва тўғри сўзлик муҳити ҳукмрон бўлади», деган сўзлари ҳар бир журналист учун дастуриятлар бўлмоғи шарт.

Бугунги ҳаёт ҳар биримиздан масъулият билан ишлашни талаб қилапти. Шундай экан ўз вазифамизни виждонан бажармоғимиз керак. Шунда ўқувчилар олдида юзимиш ёруғ бўлади.

**Одил УМРЗОҚОВ,
Республика Бош
прокуратурасининг қонунларни
муҳассамлаштириш ва ҳуқуқ
тарғиботи бўлими катта прокурори**

на қўлланилиши мумкин.

Жамоат ҳавфсизлигига қаратилган бошқа жиноятлар деганда Жиноят Кодексининг жиноий уюшма ҳамда оммавий тартибсизлик ташкил этганлик ёки унда фаол қатнашганлик, жамоат ҳавфсизлиги ва жамоат тартибига таҳдид солувчи материалларни тайёрлаш, тарқатиш ва бундай ишларни амалга ошириш учун қонунсиз ташкилотлар тузиш ва бу ташкилотларга иштироки учун жиноий жавобгарлик назарда тутилган жиноятларини тушуниш лозимдир.

Синов муддати ёки жазони ўташ давомида эҳтиётсизликдан жиноят содир этган шахсларга ҳамда амнистия ёки авф этиш тўғрисидаги актларга асосан жазодан озод этилганидан сўнг эҳтиётсизликдан жиноят содир этган шахсларга мазкур Фармон умумий асосларда қўлланилади.

Ҳақиқатан ҳам олижаноблик, инсонпарварлик, бағрикенглик, кечиримлилик каби фазилатларга асосланган ва ўзбек халқининг тарихий-миллий аъёналарини ўзида уйғунлаштирган мазкур Фармон асосида жазодан озод этилганларга халқимиз олдида ўзларини ўнглаб олишлари учун бир имконият берилди. Қолгани уларнинг ўзича боғлиқ.

**М.ЭРМАТОВ,
Ҳамза тумани
прокурори**

ИМКОН

Мазкур Фармоннинг қабул қилиниши билиб билмасдан жиноят содир этганлар ва энг аввало уларнинг оила аъзолари, яқин қариндошларининг умид чироқларини янада равшан қилди.

амал қилиш муддати тугамаган ёки рағбатлантириш тарзида олиб ташланмаган икки ёки ундан ортик интизомий жазоси бўлган маҳкумлар ахлоқ тузатиш иши жазосини ўташдан бош тортиганлик учун судларнинг ажримлари га асосан озодликдан маҳрум қилиш жазосига алмаштирилган, ҳукмининг шартлилиги бекор қилиниб, тайинланган жазони ўташ учун юборилган, шунингдек, манзил колонияларида тегишли тартибли колонияларга қайтарилган шахсларни, башарти улар ҳисбга олинган кундан бошлаб Фармон қонунини қучга киргунга қадар, бир йилдан кам муддат ўтган бўлса, ҳамда жазони ўташ, ҳукм ижроси кечиктирилган ёки синов муддати давомида қасддан жиноят содир этган маҳкумларга татбиқ этилмайди.

Бироқ судлар томонидан Жиноят Кодексининг 60-моддаси қўлланилган шахсларга нисбатан ушбу Фармон озодликдан маҳрум қилиш жазосини ўташ даврида қасддан жиноят содир этган шахслардан бошқа маҳкумларга, башарти ҳукм кучга кирган кундан бошлаб, бир йилдан ортик муддат ўтган бўлсаги-

учун 10 йилдан ортик бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилинган маҳкумларнинг ўтлмаган жазо муддати тўртдан бир қисмига, ўн йилдан ортик муддатга озодликдан маҳрум қилинган маҳкумларнинг жазо муддати эса бешдан бир қисмига қисқартирилади.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, мазкур Фармон ўта ҳавфли рецедивистларга, жазони ўташ тартибини мунтазам равишда бузаётган маҳкумларга ҳамда муқаддам авф этиш ёки амнистия тартибиде жазодан озод этилиб, яна қасддан жиноят содир этган шахсларга нисбатан татбиқ этилмайди. Жазони ўташ тартибини қасддан бузаётган шахслар деб, мазкур Фармон қабул қилингунга қадар, жазони ижро этиш муассасаси томонидан берилиб,

Моҳият

Ҳамма нарса одамнинг ўзига боғлиқ: унинг ўзи қандай бўлса, сўзлари ва кишилар ўртасидаги мавқеи ҳам худди шундай бўлади.

**Хуан МАНУЭЛЬ,
испан мутафаккири**

2004 YIL — MEHR VA MURUVVAT YILI

Болалар келажагимиз, бугун бошлаган ишларимизнинг эртанги давомчилари. Шу сабабли уларнинг ҳар томонлама баркамол ўсиб улғайишларига юртимизда алоҳида эътибор берилляпти. Вазирлар Маҳкамасининг 360-сонли қарори ҳам ана шу мақсадга йўналтирилган. Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Вояга етмаганлар билан ишлаш комиссияси раиси, Республика Бош прокурори Р.Қодиров раҳбарлигида жойлардаги комиссиялар фаолияти такомиллашиб, иш самарадорлиги ошиб бораёпти. Буни Андижон вилояти ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг ушбу соҳадаги ишларида ҳам кўриш мумкин.

... У биринчи синфда ўқиётганди. Алифбони ўрганганидан кейин биринчи ёзган сўзи — «ОНА» бўлди. Болажоннинг дафтаридagi илк сўзини ўқиган, айнан шу сўзини кутмаган тарбиячининг кўзларига ёш қуюлиб келди. Фарҳод онасини кўрмаган, билмайд

... Фарҳоджонни кўрсатсангиз...

— Уэр, сизни таниёлмаёман? — деди тарбиячи.

— Бир марта маршрутли таксида Фарҳоджон ҳақида айтган сўзларингиз қулоғимга чалинганди. Ҳўжайин билан бир қизни асраб олганмиз. Ўғлимиз ҳам бўлса...

Тарбиячининг дили чароғон бўлиб, юзи ёришди.

— Фарҳод билан битта

КЎНГИЛ МАЛҲАМИ

«сиримиз» бор, — деди тарбиячи директор ҳузуридан чиққанларидан кейин. — Унинг онаси олис сафарда. Ўша сиз, уни олиб кетгани келгансиз!

— Биламан, ўз онаси деб ўйласа, тезроқ кўникади. Менга ҳам шуниси маъқул. Асл гапни билгунча, бир-биримизга меҳр қўйиб туққандан зиёда бўлиб кетармиз!..

Шундай қилиб, Фарҳоджонни меҳр-мурувватли ажойиб бир хонадон ўзига ўғил қилиб олди. У улғайиб, институтда ўқиди, қурувчи-муҳандис деган мутахассисликка эга бўлди.

... Вилоят прокурори мактаб-интернатлар, меҳрибонлик уйларида бориб, тарбиячилар, болалар билан суҳбатлашиб, ўқиш ва яшаш шaroитларини кўраётди, бир қатор муаммоларга эътибор берди. Прокурор ташаббуси билан ушбу муассасалардаги моддий-маънавий

муҳитни яхшилашни кўзлаб, шарт-шaroитларини ўрганишга киришди. Андижон шаҳри ва вилоятдаги «Меҳрибонлик уйи» ҳамда мактаб-интернатларда етим, ногирон ва ақли заиф болаларга амалдаги қонунлар доирасида яратилган шарт-шaroитлар, таълим-тарбия ишларини ўрганаётганимизда,

кроват, тумбочка, кўрпа-тўшак, кийим-кечаклар олиб берилди. Моддий муаммолар ҳал этилди ва этилмоқда. Бироқ муаммонинг маънавий жиҳати-чи?

Меҳрибонлик уйларида фақат етимлар эмас, отаси ёки онаси йўқ, хонадонга сиғмай қолган ўғай болалар, айрим кўп болали оилаларнинг фарзандлари,

ногирон болалар тарбияланаяпти. Лекин, ўз уйим — ўлан тўшагим деганларидай, энг мукаммал, меҳрибон ва мурувватли «Меҳрибонлик уйи» ёки мактаб-интернат ҳам бола қалбини ўз оиласи, ўз уйчалик тўлдиролмайди. Ночорликдан фарзандларини мактаб-интернатларга топшираётган ота-оналарни айбламоқчи эмасмиз. Бироқ соппа-соғми, ногиронми, бола фақат оилада дили равшан бўлиб, ўқинмасдан ўсиб-улғайишни эслатиб ўтишни лозим топдик.

Президентимиз Конституция кўнига бағишланган тантанали йиғилишида 2004 йилни Меҳр ва мурувват йили деб эълон қилди. Ўзаро меҳр-оқибат, айниқса муҳтожларга, етим-есирларга меҳр-мурувват ҳалқимизнинг азалий, энг яхши анъаналаридан бўлиб келган. Ҳалқимиз болажон. Ҳар бир ота-она фарзандлари ўзидан кўра яхшироқ, мазмунироқ ҳаёт кечирishiни орзу қилади. Болаларини ўқитиб, уйли-жойли қилиб қўйишга интилади. Етим-есирларнинг бошини силайди. Икмониятига қараб, асраб олади, ўз боласидай тарбиялайди. Бунга кўплаб хонадонларни, олиханоб инсонларни мисол келтириш мумкин. «Меҳр ва мурувват йили»да болалар уйларида тарбияланаётган ўғил-қизларимиз янада яхшироқ яшаб ўқишлари учун барча шарт-шaroитлар яратилади, улар муҳтожлик нималигини билмай ўсиб-улғайиб, Фарҳоджон каби ҳаётда ўз ўринларини топишади, деб ўйлаймиз.

Нўмонжон ИСАКОВ,
Андижон вилоят
прокурорининг
катта ёрдамчиси

✓ JINOVATGA JAZO MUQARRAR

Биз сарлавҳани бежизга «хиёнат» деб номламадик. Аслида ҳам шундай. Ақлимиз кириб, ўзимизни танибимизки, бу сўзининг туб маъноси, унинг қанчалик ҳунук оқибатлар келтириб чиқаришини яхши биламиз. Хиёнатнинг ҳам турлари кўп: омонатга хиёнат, дўстга, ота-онага, Ватанга хиёнат ва ҳақозо. Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган воқеада ҳам хиёнат тилга олинади.

Заводда иш қизгин. Линиялардан автомобиллар пайдар-пай чиқарилиб, катта майдонга «сафланаяпти». Ишчиларнинг қўли қўлга тегмайди. Ҳар қим ўзига бириктирилган иш билан машғул. «Тико» линиясида ҳам ҳар кунги шовқин-сурон ҳукмрон. Ишчиларнинг бири у ёққа ўтади, бири бу ёққа. Биров билан бировнинг иши йўқ. Ҳаммасининг эғидида завод эмблемаси туширилган форма. Шунинг учун йўлакчадан келаётган уч кишига ҳеч қим эътибор бермади. Улардан орқароқда юк ортишга мўлжалланган электрокарани бошқариб бораётган йигит ҳам уювлон ортдан секин эргашди. Улар йиғув цехидан ўтишиб, эҳтиёт қисмлар оմбори эшиги олдида тўхташди. Кейин калит билан эшикни очиб, ичкарига киришди. Бу ерда «Тико»нинг барча эҳтиёт қисмлари жамулжам эди.

— Электрокарага 50 комплект поулус билан прокладдан ортинглар.

Бу йиғув цехи устаси Иброҳим Ёқубовнинг буйруғи эди. Буйруқ

бир зумда бажарилди. Кейин биргаликда чиқиб эшик томон юришди. Бу ерда 15-пост жойлашган эди. Электрокара поста қийналар экан, ичкаридан милиция ходими чиқиб келди.

— Ишлар қандай бошланди? Ўтиб кетсак бўладими?

Электрокарани бошқариб келаётган Ўткир милиция ходимидан олдин лўқма ташлади.

— Нима олиб кетаяпсизлар?

— Улугбек ука, ичкарида чиқинди кўпайиб кетибди. «Мусор»га чиқариб ташлайлик дегандик.

Бу гапга милиционер мийғида қўлиб қўйди. Кейин тугмачани босиб дарвозани очди. «Чиқинди» ортлган электрокара эса заводнинг бир чеккасидаги чиқиндилар ташлайдиган жой томон илдам юриб кетди. Бироздан кейин Ўткир қайтиб келиб, постада турган Улугбекка яқинлашди:

— 14-пост яқинида чиқинди жуда кўпайиб кетибди.

— Унда уларни тезроқ йўқотиш керак, — Улугбек шундай деб унга

бош иргаб қўйди. Ўткир ҳам тушундим деган маънода имо қилди.

Тунги соат уч. Юзлаб чироқлар завод ҳудудини ёритиб турган бўлса-да, биронта одам кўзга ташланмайд

Бу вақтда фақат қўриқлаш хизматидагиларгина аҳён-аҳён кўриниб қолади. Орадан беш дақиқалар ўтиб, 15-постдан бир милиционер чиқди. У тўғри 14-пост яқинидаги чиқиндилар уюми ёнига келди. Бир зум туриб, атрофга назар солди. Турган жойи заводнинг бир чеккаси бўлганлиги учун бу ерларни чироқлар яхши ёрита олмасди.

Ҳеч қим йўқлигига ишонч ҳосил қилгач, олдида уюлиб ётган чиқиндилар устидаги картонларни ён-атрофга олиб ташлади. Ниҳоят хира ялтираб турган металл парчаларни кўриди. Кейин шўшилмасдан ёнидаги оқ халталар-

га эҳтиёт қисмларни бирма-бир солди. Ҳаммасини 8 та халтага жойлаб бўлгач, ўрнидан туриб ўн метрлар наридаги бетон девор ёнига борди.

— Хой! Шу ердамисизлар?

Улугбек шунчалик паст овозда гапирдики, ўзидан икки метр нарида турган одам ҳам бу овозни эшитиши даргумон эди. Лекин шу пайт бетон орқасидан жавоб келди:

— Шу ердамиз. Тайёр бўлдимми?

— Халталаб қўйдим. Биттаг деворнинг устига чиқ. Узатиб юбораман.

Ўткир девор устига чиқиб,

Улугбек узатган қопларни Бахтиёрга олиб бериб турди. Бир пасдан кейин халталар «Жигули»нинг юкхонаси ва орқа салонига жой бўлди.

— Бўлдимми? Тезроқ жўнанглар, — шивирлади Улугбек. — Айтганча, менинг «долям»ни эртага уйга олиб бораверинглар.

— Оларман бўлса, бугун ҳам етказишимиз мумкин.

— Ҳа, бўпти. Энди тезроқ жўнанглар.

«Жигули»нинг овози эшитилмай қолгач, Улугбек ҳам ортга қайтди. Биронтаси сезиб қолмадимикин, деган ҳадидда битта-битта юриб, ўз постига келди. Соат ҳам бешга яқинлашиб қолди. Шу тунни бир амаллаб ўтказса бўлгани. Эрталаб 8 да навбатчилиги тугайди.

Ўғрилланган «Тико» эҳтиёт қисмлари 4.800 минг сўмга пулланди. Ҳамма ўз улушини олди: Улугбек 2 млн. сўм, қолганлар 600-700 минг сўм атрофида. Ҳаром, ўғрилиқ йўли билан топишган бу пуллар учун вақти келиб қимматга тушишини ақалли бирор марта ўйлаб кўришмади. Маълум вақт ўтиб «Тико» линиясида ўғрилиқ содиб бўлгани сезилиб қолди. Ҳуқуқ-тартибот органларининг изланишлари натижасида бу ўғрилиқни амалга оширганларнинг ҳаммаси қўлга олинди.

Биз ривожланаётган давлатимиз. Дунё ҳамжамиятида ўз салоҳиятимизга эга бўлиб бормоқдамиз. Жаҳон тан олган аллома-ларимиз, буюк соҳибқиронларимиз бор. Биз улар билан ҳар қанча фахрлансак арзийди. Ватанимизда бунёд этилган Асака автомобил заводи эса ўзбеки, ўзбек автомобиллини жаҳонга танитишда яна бир восита бўлиб хизмат қилмоқда. Лекин айрим нопок кимсаларнинг ўзбеки юксакликка кўтарувчи бундай заводларида қилган қингир ишлари ҳаммасига лой чаппамоқда. Улар халқига, ўз-ўзига хиёнат қилишди.

Наҳотки, уларда Ватанга содиқликдан асар ҳам бўлмаса. Юрт равнақи, эл фаровонлиги деган тушунарлар наҳотки уларни қизиқтирмас?

Мақоламан ибтидоида хиёнатнинг турлари ҳақида сўз юритган эдик. Сўнгги сўз ўрнида шунини таъкидлашни истар эдикки, ҳар қандай қилмишни кечириб мумкин, аммо ватанга, ўз халқига нисбатан содиқ этилган хиёнатни асло кечириб бўлмайди.

Юсуф МУСАЕВ,
Республика Бош
прокуратурасининг бўлим
прокурори

ХИЁНАТ

МЕНИНГ МУЛКИМ

Биз уч нафар фарзандимиз билан ижарада яшаб келардик. Шароитимиз жуда оғир эди. Шу боис қайнонам вафотидан олдин ўзининг турар жойини турмуш ўртоғимга васият қилиб қолдирган эди. Лекин уларнинг вафотидан сўнг, уйга кўчиб ўтмоқчи бўлганимизда турмуш ўртоғимнинг ака-укалари қаршilik қилиб, бизни қиритма-яптилар. Нотариал идорага бориб васиятнома бўйича уй бизга қолдирилганини айтсак, нотариус уйнинг эллик фоизини олишларингиз мумкин, чунки қолганларининг ҳам улуши бор, деб айтди. Шу тўғрисида?

К.РАИМОВА,
Жиззах вилояти

Фуқаролик кодексининг 1120-моддасида белгиланган тартибда мувофиқ, фуқаро вафот этишидан олдин ўзини тегишли бўлган мол-мулкни ўз хоҳиш иродасига кўра истаган шахсга васият қилиб қолдириши мумкин. Бунда васият қилувчи қонуни бўйича меросхўрлардан битмасини, бир нечасини ёки ҳаммасини изоҳ бермаган ҳолда меросдан махрум қилишга ҳақли.

Сиз тилга олган васиятномада турмуш ўртоғингизга мол-мулкнинг эллик фоизи қолдириладиганини айтилган бўлса, унда мулкнинг қолган қисми васиятномада айтилган шахсларга тегишли бўлиб, нотариуснинг талаби тўғрисида бўлади. Агар васиятномада бундай дейилмаган ва васиятнома юзасидан низо келиб чиқаётган бўлса, унда бу ҳуқуқда судга мурожаат этиш лозим.

ТЎЙНИНГ ПУЛИНИ КИМ ТЎЛАЙДИ?

Шу йилнинг январь ойида Н. исмли шахсга турмушга чиққан эдим. Лекин ўтган давр мобайнида у билан арзимас нарсалар устидан жуда кўп маротаба жанжаллашдик. Ниҳоят бу жанжаллар ажралишга олиб келди. Энди мен никоҳни бекор қилиш тўғрисида судга мурожаат қилмоқчи эдим. Аризамда собиқ турмуш ўртоғимдан тўйни ўтказиш учун кетган харажатларни ҳам тўлаб беришни сўрашга ҳақлиманми?

Т.ЗОКИРОВА,
Тошкент вилояти

Судга тақдим қиладиган аризангизда никоҳ билан боғлиқ бўлган истаган масалани ҳал этилишини сўрашингиз мумкин. Бирок, суд никоҳдан ажратиш тўғрисида ҳал қилув қарори чиқариш вақтида қонунида қатъий белгиланган масалалар ва ваколатлар доирасида иш кўради. Унга кўра, никоҳдан ажратиш тўғрисидаги иш кўриб чиқилаётганида тўйни ўтказишга кетган сарф-харажатларни ундириш ҳақидаги талабларингиз қаноатлантирилмайди (Оила кодексининг 44-моддаси).

ВАҚТИНГ ТУГАДИ

Хусусий фирмада мутахассис бўлиб ишлаш билан бирга ярим ставкада кадрлар бўйича ходим вазифасини ҳам бажариб келаман. Ҳар йили ходимлар билан фақат бир йилга шартнома қиламиз. Агар ходимлар билан келгуси йилга шартнома тузмасак, мuddати тугаган меҳнат шартномаси бўйича келгуси йил ҳам ишласа бўладими? Агар ходимлардан бирортаси меҳнат шартномасининг мuddати ту-

гайтган вақтда узок мuddатга хизмат сафарига юборилган бўлса, унда унинг меҳнат шартномасини бекор қилиш қандай бўлади?

Т.ТЎРАЕВ,
Тошкент шаҳри

Агар иш бевуҷчи ва ходим ўртасида тузаланган меҳнат шартномасининг мuddати тугаган бўлиб, меҳнат муносабатлари давом этмасига ва тарафлардан бирортаси (иш

бевуҷчи ёки ходим) бир ҳафта давомидида уни бекор қилишни талаб қилмаса, шартнома номуйин мuddатга узайтирилган деб ҳисобланади.

Агар ходимлардан бирортаси хизмат сафарига юборилган ёки иш жойи сақланиши лозим бўлган, лекин меҳнат шартномаси бекор қилинадиган вақтда ишда бўлмаган ходим билан тузаланган меҳнат шартномаси ушга қайтган кундан эътиборан бекор қилинади (МКнинг 105-моддаси).

ЖАЗОНИНГ АМАЛ ҚИЛИШИ

Ходимга қўлланилган интизомий жазо қанча мuddат амал қилади? Интизомий жазо қўлланилган ҳолати агар иш давомидида ўзини кўрсатиб, яхши кўрсаткичларга эришса, бошқа ходимларнинг илтимоси билан қўлланилган жазо олиб ташланиши мумкинми?

Н.МАВЛОНОВ,
талаба

Меҳнат кодексининг 183-моддасида, интизомий жазонинг амал қилиш мuddати у қўлланилган вақт-

дан бошлаб бир йилдан ошиб кетмаслиги қайд этилган. Агар ходим ана шу мuddат ичиди яна бошқа интизомий жазога тортилмаса, у интизомий жазо олмаган деб ҳисобланади.

Интизомий жазонинг олиб ташланиши масаласига келадиган бўлсак, у жазони қўлагани иш бевуҷчининг ташаббуси, меҳнат жамоаси, ходим ёки унинг бевосита раҳбари илтимосига кўра бир йил ўтмасдан туриб ҳам бекор қилиниши мумкин.

Ён қўшнимиз шу йилнинг май ойида ўғирлик қилиб, уч йилга озодликдан махрум қилинди. Тергов даврида унга нисбатан эҳтиёт чораси сифатида қамқоқ қўлланилиб, бу чора тергов бошланганидан то суд ҳукми чиққунга қадар сақланди. Жиноят бир неча шахслар билан биргаликда содир этилгани учун тергов ҳам беш ой давом этди. Саволим шундай, тергов даврида айбланувчини қанча вақтгача қамқода сақлаш мумкин?

Ш.НОМОЗОВ,
Тошкент шаҳри, Чилонзор
18-мавзе

ЁН ҚЎШНИ — ЖОН ҚЎШНИ

Жиноятлар тергов қилинаётганда қамқода сақлаб туриш учун ойдан ортиқ давом этиши мумкин эмас.

Бу мuddат терговни тамомлашнинг имкони бўлмаган ҳолларда ва эҳтиёт чорасини ўзгартириш учун асослар бўлмаган тақдирда Қорақалпоғистон Республикаси прокурори ёки вилоят, Тошкент шаҳар прокурори ва унга тенглаштирилган прокурор томонидан беш ойгача узайтирилиши мумкин.

Бу мuddатни беш ойдан ортиқча, яъни етти ойгача фақат Ўзбекистон Республикаси Бош прокурорининг ўринбосари томонидан, тўққиз ойгача Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан узайтириш йўли қўйилади. Алоҳида ҳолларда, тергов қилинаётган ишнинг ўта мураккаблигини инобатга олиб, оғир ва ўта оғир жиноятлар содир этганида айбланётган шахсларга нисбатан қамқода сақлаш мuddати Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори томонидан бир йилгача узайтирилиши мумкин. Бу мuddатни яна узайтиришга йўл қўйилмайди. (ЖПКнинг 245-моддаси)

«HUQUQ» ИЙ

маслаҳатхона

E-mail: huquq@infonet.uz

133-82-34, 133-98-82

ХАВФЛИ ҚОЧОҚ

Кейинги пайтда Россия матбуотида давлат ҳудудидида жиноят содир этиб, бошқа мамлакатларга қочиб кетганлар тўғрисида кўплаб ёзилмоқда. Бирок, ана шундай шахслар бошқа давлат ҳудудига ўтиб олганидан кейин уларни мазкур мамлакат маъмурияти ушлаб беришни хохламаётганини кўраёلمиз. Саволим шундайки, бир давлат ҳудудидида жиноят содир этган шахсни у яширинган давлат томонидан қайтаришмаслиги нима билан асосланади? Умуман шундай қилиш тўғрими?

А.ЖЎРАЕВ,
Фарғона вилояти

Матбуотда жиноят содир этиб бошқа давлат ҳудудидида яширинган шахсларни бермаслигини ҳар бир давлат ўз қонунилари, шахс қочиб келган давлат билан имзолаган битим ва ҳалқаро ҳуқуқ нормаларидан келиб чиққан ҳолда асослайди. Мисол учун Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 10-моддасида шахсни ўзга давлатга ушлаб бериладиган ҳолатлар қайд этилган. Унга кўра:

1) ушлаб берилиши талаб қилинаётган шахс Ўзбекистон Республикасининг фуқароси бўлса ва Ўзбекистон Республикасининг бошқа давлатлар билан имзолаган шартнома ва битимларида ўзгача қоидалар назарда тутилган бўлса;

2) жиноят Ўзбекистон ҳудуди-

да содир этилган бўлса;

3) жиноят содир этгани учун ушлаб берилиши талаб қилинаётган шахсга нисбатан ўша жиноятни бўйича ҳукм чиқарилган ва бу ҳукм қонуний қучга кирган ёки шу айблов бўйича жиноят ишини тугатиши тўғрисида қарор чиқарилган бўлса;

4) Ўзбекистон Республикасининг қонуни ҳужжатлари бўйича қўшни йўқотиш мuddати сабабли ёки бошқа қонуний асосга кўра иш қўзғатилиши ёки ҳукм ижро этилиши мумкин бўлмаса;

5) ушлаб бериш тўғрисидаги талабномага асос бўлган қилимиш Ўзбекистон Республикасининг қонуни ҳужжатлари бўйича жиноят ҳисобланмаса, шахсни ўзга давлатга ушлаб берилишига йўл қўйилмайди.

ҚОЛГАН ТАЪТИЛ

Мен жорий йилда меҳнат таътилига чиқмадим. Шу боис уни шу йилнинг декабрь ойи иккинчи қисмидан олоқчи эдим. Лекин корхонамиз бош ҳисобчиси бу йилги меҳнат таътилини ойнаинг иккинчи ярмидан оладиган бўлсангиз, кейинги йилга ҳам ўтиб кетар экан. Бу мумкин эмас, деди. Агар унинг гапи тўғри бўлса, бу йилги меҳнат таътилим қуйиб кетадими?

П.ҲАКИМОВ
Тошкент шаҳри, С.Раҳимов тумани

Меҳнат таътилингиз қуйиб кетмайди. Ундан тўла миқдорда фойдаланишингиз мумкин. Агар меҳнат таътилини ишлаб чиқаришдаги сабабларга кўра жорий йилда олишнинг имкони бўлмаса, сизнинг розилингиз билан таътилингиз ўн икки иш кунидан ортиқ бўлган қисми кейинги иш йилига қўйрилиши мумкин (МКнинг 143-моддаси).

АЙБСИЗНИНГ АЙБИ

1999 йили менга тўхмат қилиб, айб қўйишди ва шу тўфайли ишдан бўшатилдим. Суд ҳукмига кўра менга уч йилга озодликдан махрум қилиш жазоси белгиланиб, амнистияга кўра жазодан озод қилиндим. Лекин шунга қарамай, мени аввалги иш жойимга ишга олишмапти. Айбим йўқлиги тўфайли озод қилинган бўлсам, олдинги ишимни қайтаришнинг иложи йўқми?

З.МИРОНОВ,
Самарқанд вилояти

Агар суд томонидан белгиланган жазодан амнистия актига кўра озод қилинган бўлсангиз, бу сизнинг айбсиз эканлигингизни билдирмайди. Жазодан амнистия актига кўра озод этиш инсонпарварлик нуқтаи назаридан келиб чиқиб, содир этилган қилмишнинг кечирилганини билдирди. Агар сиз амнистиянинг қўлланилишдан норози бўлсангиз, иш юртувида умумий тартибда давом эттирилади. Бундай ҳолларда ҳукм қилиш учун асослар мавжуд бўлса, айблов ҳукми жазо белгиланмасдан чиқарилади.

Иш масаласига келадиган бўлсак, агар жиноят иши бевоқифията иш фаолиятингиздан келиб чиққан ҳолда қўзғатилиб, суднинг ҳукми ана шу асосда чиқарилган бўлса, сизга қўйилган айб юзасидан оқлов ҳукми чиқарилган тақдирдагина аввалги ишингизга тикланишингиз мумкин. Бунда ўтган вақт мобайнидаги иш ҳақи тўлаб берилади.

АРЗИМАГАН ПУЛ УЧУН

Мен кўп тармоқли ишлаб чиқариш савдо фирмасида юк ташувчи бўлиб ишлайман. Шу йил икки ой давомидида касалхонада даволанишимга тўғри келди. Дори-дармонга пул керак бўлиб, иш ҳақимни олиш учун турмуш ўртоғимга ишончнома берган эдим. Лекин, бош ҳисобчи ишончнома нотариал тасдиқланиши керак, деб иш ҳақимни бермапти. Асли кичик суммадаги пул бўлса, уни олиш учун ишончномани нотариус тасдиқлаши шартми?

Ш.ОРТИҚОВА,
Тошкент шаҳри

Иш ҳақини олиш учун берилган ишончномани нотариус тасдиқлаши шарт эмас. Сабаби, бундай ишончнома айни пайтда сиз даволанаётган даволаш муассасасининг маъмурияти томонидан ҳам тасдиқлаб берилиши мумкин. Бундай ишончномалар ФКнинг 136-моддасига мувофиқ, нотариал тасдиқланган ишончномаларга тенг деб саналади.

Бундай тартибда тасдиқланган ишончномалар асосида пул, пенсиялар, иш ҳақи ҳамда меҳнат муносабатлари билан боғлиқ бошқа тўловларни, муаллифлар ва кайсфайтчиларга тўланадиган ҳақларни, пенсия ва стипендияларни олиш мумкин.

ШУНДАЙ ҚИЛИШГА ҲАҚЛИМАН

Турмуш ўртоғим билан беш йил яшадим. Лекин охириги бир йил ичиди ўртамазда юзга келган келишимовчилик ажралишга олиб келди. Никоҳ суд орқали бекор қилинди. Ўртада фарзандимиз борлиги тўфайли, турмуш ўртоғим мен билан маслаҳатлашмай алимент ундириш тўғрисида судга мурожаат қилди. Аммо алимент ундириш тўғрисида суднинг қарори қабул қилинмасдан туриб мендан алимент ундиришга бошлади. Сабабини сўрасам, судья қонун бўйича шундай қилишга ҳақлиман, дейди. Қайси қонунда шундай дейилган?

Ш.ТУРДИЕВ,
Андижон вилояти

Оила кодексининг 12-моддасига мувофиқ, боланинг туғилганлик тўғрисидаги гувоҳномасида ота (она) деб ёзилган шахсдан алимент ундириш тўғрисидаги низо уziel-кесил ҳал этилувга қадар судья шу низо бўйича ундан мазкур кодексда белгиланган миқдорда вақтинча алимент ундириш тўғрисида ажрим чиқариши мумкин.

PROKURATURA ARALASHUVI BILAN

1997 йилда Наманган вилоят ҳокимияти қарори билан вилоят ногиронлар жамиятига Мингбулоқ туманидан 114 гектар ер ажратиб берилди. Ер майдонларидан вилоятда истиқомат қилувчи 60 мингдан зиёд ногиронларга ёрдам кўрсатиш ва уларнинг турмуш шaroитини яхшилаш мақсадида фойдаланиш кўзда тутилган. Ҳар ишни ҳам бошлаш осон эмас, меҳнат, ҳаракат, қолаверса сармоя керак. Шунинг учун ҳам биз ишни юргизиб олиш ва ривожлантириш ниятида вилоят ногиронлар жамияти қошида «Нигох Т-96» кичик корхонаси ташкил этиб, «Бизнес фонд»дан кредит олди. Деҳқончилик юмушлари ҳам шу кичик корхона орқали амалга оширила бошланди. Орадан кўп ўтмай бу саъй-ҳаракатлардан хабар топган Республика ногиронлар жамияти раиси Содиқ Убайдуллаев ҳаракатга тушиб қолди. Чунки у ҳар қандай ишдан ўзи учун наф қилиб ўрганган. Натижада у «Нигох Т-96» кичик корхонасини Республика ногиронлар жамияти марказий кенгаши тасарруфига ўтказиш масаласини навбатдаги пленум ишига киритди. Бошқа вилоятлардан келган делегатлар катта раҳбар тақлифини қўлаб-қувватлаб тургач, биз наманганлик пленум иштирокчиларининг қарши овозимиз қаерга ҳам борарди. Устамон раҳбар пленум қарори билан «Нигох Т-96» кичик корхонасини Республика ногиронлар жамияти тасарруфига қўшиб олди. Корхонани бошқариш ўз-ўзидан С.Убайдуллаев қўлга тушди.

Даромад фақатгина ўз чўнтагига оқиб келиши истагиди ишончли вакиллар сайлаган С.Убайдуллаев бир неча йил давомида Мингбулоқ туманидаги экин ерларидан олинган ҳосилни ўз билангина сотиб, талон-тароғ қилиб юрарди. Ваҳоланки, экинлар қаровию сарф-харажатларни биз олиб бораётган эдик. Биз ногиронлар шaroитини яхшилаш ниятида бу ерда меҳнат қилармиз, қолаверса, харажатларимиз нима бўлади, дея унга такорор-такор мурожаат қилдик. Аммо у сўзимизга парво ҳам қилмасди.

Нима қилса ҳам Тошкентдаги бошчилигимиз, деб унинг кирдикорларидан кўз юмиб келаётган эдик. Ахир катта раҳбар билан олишиб бўладими. Аммо 2001 йилнинг кеч кундаги тўрачилик ҳаммасидан ўтиб тушди. Ҳосилни йиғиштириб олиб, хўзурини кўраётгани етмаганди тўққиз кишилик комиссия билан таширф буюрган С.Убайдуллаев «Еринг ҳисобидан бўназанига қанча бўлди, неча ҳалигача ҳайдатмадинг!» дея нўпса қилди. Шундоқ ҳам тоқатимиз тугаб бораётган. Андишани кўрқок деб билган раҳбарнинг бу нўписаси тегисли идораларга шикоят қилишимизга сабаб бўлди.

Вилоят прокурори Гофур Барноев қабулда бўлганимизда у киши аризмиз билан танишгач, Республика ногиронлар жамияти раҳбарларининг, хусусан, С.Убайдуллаевнинг Наманганда содир этган қинғир қилмишлари юзасидан текшириш ҳақида, қонуний қарор қабул қилиш ҳақида топшириқ берди. Ушбу ҳолат юзасидан бошланган тергов ҳаракатлари узок давом этди. Прокуратура ходимлари ишга синчковлик билан ёндошиб, атрофдаги ўрگانлари бесамар кетмади. Республика ногиронлар жамияти раиси мени ва ўринбосаримни иқонуний тарзда ишдан бўшатиб юборган эди. Биз ўз вазифамизга тикландик. «Нигох Т-96» кичик корхонаси ҳам вилоят ногиронлар жамияти тасарруфига қайтарилди. Мингбулоқ туманидаги 114 гектар ерда ҳам эндиликда ўзимиз ээлик қилмоқдамиз. 28 гектар ерда шoли, 30 гектарда қовун-тарвуз экиб, яхши ҳосил олдик. 32 гектар ерда эса кузги бўғдой эдик. Етиштирилган ҳосилни вилоятдаги ногиронлар ҳoлидан хабар олиш, уларга ёрдам кўрсатиш, турмуш шaroитларини яхшилашга сарф қилмоқчимиз. Наманган вилоят прокуратураси ходимларидан чексиз миннатдоримиз. Чунки уларнинг кўмаги билан бузилган ҳуқуқларимиз тикланди. «Ҳақиқат эгилди, букалди, аммо сиймайди», деган ҳаётий аборда ибботини ўз фаолиятимиз мисолида кўрдик. Ва адолатнинг қарор топишида ёрдамини, куч-қуввати ва салоҳиятини аямаган қонун ҳимоячиларига бўлган ишончимиз янада орди.

Абдулбоки ТУРСУНОВ,
Наманган вилоят ногиронлар
жамияти раиси

Мустақиллик йилларида инсон ва унинг кадр-қиммати бўлган эътибор ўзгарди. Юртимиз ўз тараққиёт йўлини белгилар экан, ривожланган давлатлар сафидан ўрин олишда ижтимоий муҳофазани ҳам муҳим масалалардан бири деб билмоқда. Шунинг натижаси ўларoқ аҳолининг ижтимоий муҳофазига муҳтож қатламларини ҳимоя қилиш давлат сиёсати даражасига кўтарилди. Бугун бу борада қатор давлат ва нодавлат ташкилотлари, жамғарма ва жамиятлар иш олиб бормоқда. Кўпчилик ташкилотларнинг эзгулик йўлидаги фаолияти таҳсинга лойиқ. Аммо мақсади муҳтожларга ёрдам кўрсатиш бўлган жамият бошига фақатгина ўз нафси ва манфаатини ўйлайдиган инсон келиб қолса, унинг кўмагига кўз тиксанларнинг ҳoли не кечинчи тасаввур қилиб кўраверинг. Бундан бир неча йиллар аввал Республика ногиронлар жамиятини бошқариш Содиқ Убайдуллаев исм-шарифли нафси ўтқон киши қўлга тушиб қолган. Бу

Абдулбоки нима қилсин, унда бунча пул йўқ. Шу боис у бор йўғи 120 минг сўм беради, холос. С.Убайдуллаев ҳам оз экан дея унинг қўлини қайтариб ўтираётган бўлиши олади.

Кузга бориб, навбатдаги «операция»га киришилди. Шoли пишиб етилгани сабабли уни йиғиштириб олиш ва саклаш ишларини ташкиллаштиришни С.Убайдуллаев 2001 йил 10 октябрдаги фармойиш билан ўзининг биринчи ўринбосари Тошпўлат Жўраев зиммасига юқлайди.

Мингбулоқдаги 114 гектар майдондан 64460 килограмм шoли олинади. Унинг 32 тоннаси тенг шерикчилик асосида, аммо ҳеч бир ҳужжатсиз аҳолининг деҳқонларга тарқатилади. 13,5 тоннаси вилоят ногиронлар жамиятининг «Бизнес фонд»дан қарзи ҳисобига ётқизилади. (2001 йил, 24 октябрдаги №2-ҳисоб фактура). Қолган 6810 кило шoлини Намангандаги ногиронлар эҳтиёжига сарфлаш ўрнига С. Убайдуллаевнинг фармойиши билан (12.11.2001 й.

«НИГОХ»ГА КАДАЛАНГАН НИГОХ

идлаоимиз сабабини билишни истасангиз қуйидаги воқеа баёнига қўлак тутинг.

1999 йилда Наманган тумани ногиронлар жамияти томонидан «Олтин водий» пул-булом лотерейси ўйналди. Унга ютқ сифатида қўйилган «Тюко» автомашинасини олиш учун ташкилотчилар юқори ташкилот — Республика ногиронлар жамиятининг марказий кенгашига мурожаат этадилар. Бошқарув раиси С.Убайдуллаев бунинг учун кенгашнинг ҳисоб-рақамига бир миллион сўм пул ўтказиш лозимлигини айтади. Раҳбарнинг амри вожиб, деганларидек, бу маблағ тўлиқ тўланади. Аммо ютқ барибир эгасига тегмайди. Бу ҳам етмаганди, С.Убайдуллаев айни шу лотереяга қўйилган ютқ — қиймати 245 минг сўм бўлган «SONY» видеокамерасини ҳеч бир ҳужжатсиз ўзи билан олиб кетди. Туман ногиронлар жамияти раиси А.Ғиёсов ва бош ҳисобчи К.Жамолдидиновлар зўрғагина юрак ютиб, катта раҳбардан видеокамерани қайтаришни сўраганида С.Убайдуллаев пинагини ҳам бузмай 2000 йил 24 май кун қурақ Икром Ёкубов номига 35-сонли ишонч қoғoзи ва рақамсиз юк хати билан «расмийлиштириб» қўйди. Бу С.Убайдуллаев «Узим ҳон — қўланкам майдон» қабилида очик-ошқора амалга оширган қинғир ишлар олдиди бамисли дарёдан томчи эди, холос.

Энди унинг кейинги фаолияти билан танишинг.

Наманган вилоятда ногиронлар турмуш шaroитини яхшилаш учун ер ажратиб берилгандан хабар топган С.Убайдуллаев Тошкентда туриб Намангандаги кичик корхонани бошқаришга киришди. Бунинг учун энг аввало даромад фақатгина ўз чўнтагига оқиб келишини қўлаб ишончли вакиллар тайинлайди. Унинг назарига тушибдек бахтга сазовор бўлганлардан бири Икромжон Ёкубов эди. У Фаргона водийси бўйича вақил этиб тайинланади. Аслида водийда учта вилоят бор. Аммо С.Убайдуллаевнинг ишончли вакили негидир ўз фаолиятини биргина Наманган вилоятида олиб борар, шунда ҳам фақат Мингбулоқ туманидаги ерга кўз тикиш билан қийоаланарди. Бунинг ўзига яраша сабаблари бор. Мушук ҳам беқорга офтобга чиқмаслигини яхши билган Республика ногиронлар жамиятининг раҳбари бу марҳамат эвазига Икромжон Ёкубовдан беш юз минг сўм талаб қилади. Шoли сотиш ортидан топишган ярим миллион сўм бир амалга долларга айлангирлиб, С. Убайдуллаевга топширилади. Албатта, ишончга киришун тузуккина сарф-харажат қилган И. Ёкубов ҳам шунга яраша даромад топишни истарди.

Республика мижёсидаги ногиронлар жамиятларини қўлаб-қувватлаш ва уларга амалий ёрдам кўрсатиш ўрнига улар ҳисобига бойлик ортиштиришга киришиб кетган С. Убайдуллаев 2001 йил март ойида вилоят ногиронлар жамиятининг навбатдаги курултойини ўтказиш учун Наманганга келди. Ва бу пайтда вилоят ногиронлар жамияти раиси вазифасида ишлаб калаётган А. Турсунова яна қайта ўз лавозимига сайланганини айтиб, бундан буён ҳам қўлаб-қувватлаб туршни учун 500 доллар талаб қилади. Ҳа, марказдаги бошқарушнинг сояи давлатида юриш осон эмасди. Аммо

№ 91) «Нигох Т-96» кичик корхонаси ҳисобидан Тошкент шаҳридаги «Хайрли ният» тижорат марказига олиб берилди.

Мингбулоққа «максус» ваколат билан келган Т. Жўраев энди «енг шимарки», шoлини саранжомлашга тушди. У бу ишни амалга ошириш учун бригадир ўринбoи Тиркашевни ўзига қўланиб қилиб олади. Икковлон астойдил ишга киришадилар. Уларнинг «саъй-ҳаракати» билан 1,5 тонна ҳосилнинг ҳар килоси 167 сўмдан фуқаро Аъзам Тожибоевга, 10650 кило шoлининг ҳар килоси 185 сўмдан «Нигох Т-96» кичик корхонасининг 8 нафар ходимига, худди шу нархда 6810 килограммини эса «Хайрли ният»га ўтказилгани тўғрисида ҳужжатлар тайёрланади. Аслида эса шунча шoли асло «беғона» қилинмади. Анжирок айтганда, 18960 кило ҳосилнинг 2930 килоси Мингбулоқдаги «Ҳожи ота» хусусий корхонаси раҳбари Шукрулло Мамадалиевга 257 минг 400 сўмга, 1970 килоси фарғоналик Борзорбой Ҳасановга 365 минг сўмга, 2445 килоси бригадир ўринбoи Тиркашевнинг ўзига 452 минг 325 сўмга, қолган 11615 кило шoли эса номзўлум шахсларга сотиб юборилади. Умумий «саудо» пули 3 миллион 507 минг 600 сўм корхона ҳисобига кирим қилинмай, шахсий манфаатларга, бир қисми С.Убайдуллаевнинг Республика ногиронлар жамияти раиси лавозимига қайта сайланиши юзасидан 2001 йил 21 - 24 ноябрь кунлари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган курултой сарф-харажатларига ишлатилади.

С. Убайдуллаев ана шу тарзда олинган ҳосилни талон-тароғ қилишни давом эттирди. Сувдек оқиб келаётган даромаднинг «Уроқда йўқ, машоқда йўқ, хирмонда ҳозир» бошлиқнинг нафакат бир ўзи хал қилади, балки унинг биринчи ўринбосари (айни пайтда энг ишончли одами) Т.Жўраев ҳам улутидан четда қолмайди.

Ўзбеккагина хос ИСТИҲОЛА деган туйғу бор бўлсин. Унинг дастидан катталарнинг юзидан ўтолмаймиз, гоҳ раҳбарнинг нотўғри сўзини ҳақ деб қабул қиламиз. Наманган вилоят ногиронлар жамиятидагилар ҳам Содиқ Убайдуллаевни ана шу тарзда иззат-ҳурмат қилиб, унинг қилмишлари ҳақида йиллар давомида ҳеч кимга лoм-мeм демай кeлишди. Аммо «Қинғир ишнинг қийғи қирқ йилдан кейин ҳам чиқади», деган гап бор. Қуни келиб Республика ногиронлар жамияти раиси ва унинг гушталари пайтавасига қурт тушди. Наманган вилоят прокуратураси томонидан уларнинг қонунга хилоф ҳатти-ҳаракатлари устидан тергов бошланди.

С.Убайдуллаев ва унинг атрофидаги кимсалар шу даражада бориб етган эдики, ҳаттоки ўзларининг жиноий қилмишлари юзасидан тергов ҳаракатлари олиб бoрилаётган бир пайтда ҳам қинғир ишлардан ўзларини тиймадилар. Ҳар ким дунёни ўз қаричи билан ўлмайди, деганларига бор экан. Турмуш тарзи таъма-гирлик, манфаатпарастликдан иборат бўлган Содиқ Убайдуллаев қонун таъжибидан пул билан қутулиб қоламан, деган хаёлда ҳаракатга тушиб қолди. У терговга қачиртирилган биринчи ўринбосари Т.Жўраевни Наманганга қузар экан «Борки имкониятни ишга солиб, пул топинг, қандай иш тутиш ўзингизга ҳавола»

дея алоҳида уқдирди.

Ҳа, қонунни бузган, жиноятга қўл урган киши терговдан қутулиши осон эмас. Қонун ҳимоячилари ўз ишига виждонан, ҳалоллик билан ёндошса, ҳаттоки ҳар ишни битиришга қодир бўлган пул ҳам бунинг ўлдасидан чиқолмайди. Лекин бировнинг ризиқини «туя» қилиб, нафси ором топаётган С. Убайдуллаев ва унинг ҳамтовоғи Т. Жўраев бунча қайдаман билсин. Шу боис ўзи шундоқ ҳам қинғир қилмиши юзасидан сўроқ бераётган Т.Жўраев Наманганга келиши биланoқ иккинчи жиноятга қўл уриб, Мингбулоқ туманидаги «Нигох Т-96» кичик корхонасига қарашли 114 гектар ернинг 4 гектарини пора эвазига сотмоқчи бўлди. Ер кимга ҳеракмас дейсиз, қаридор ҳам тезда топила қолди. Тошпўлат деҳқончилик қилиш истагиди тўрақўрғонлик икки мижоздан ҳар бир гектар ер учун 250 минг сўмдан талаб қилди. Унинг талаби ёлмаган деҳқонлар эса мўмай даромад топиш илкинда бўлган тошкентлик меҳмоннинг ниятидан вилоятдаги ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларни хабардор этишди. Натижада вилоят прокуратураси ва Ички ишлар бошқармасининг тезкор ходимлари томонидан ўтказилган тадбир «оғиди» Т.Жўраев «Наманган» меҳмонхонасида 450 минг сўм пулни пора тариқасида олаётиб,

қўлга тушди. «Менинг нафсим балодир ёнган ўтга солидир», деб шунга айтсалар керакда. Бўлмаса шундоқ ҳам прокуратура идораларида тергов бераётган Т.Жўраев қалтис киши қил урармиди. Натижада унинг қўлга кишан солиниб, раҳбарнинг олдига махсус топшириқчи бажариб, ёруғ юз билан бoриш насиб этмади. Суриштирув-тергов ҳаракатлари жараёнида С.Убайдуллаев «Нигох Т-96» кичик корхонасини қонунга хилоф тарзда Республика ногиронлар жамиятига ўтказиб олиб, ер майдонлари ва ундан олинган ҳосилни талон-тароғ қилиб келганлиги ҳолатлари ҳам ўз тасдиқини топди. Жиноят ишлари бўйича Наманган вилоят судининг судьяси М. Қўтбиддинов раислигида бўлиб ўтган суд мажлиси ушбу ишни қўриб чиқар экан, С.Убайдуллаевнинг биринчи қўруқ ногиронли эканлигини инобатга олди. Қолаверса, Ўзбекистон Республикаси Президентининг Амнистия тўғрисидаги фармони шарофати билан судланувчи муқаррар жазодан қутулиб қолди. Мунтазам равишда қонунга хилоф ҳаракатларни содир этиб келган ва пора олиш жинояти устида қўлга тушган Т.Жўраев эса Жиноят кодексининг бир қатор моддалари бўйича айбни деб топилиб, ўн йил муддатга озодликдан маҳрум этилди.

—Бу ишларда уларга шериклиқ қилиб ёрдам бeриш натижасида ЖКнинг 167-моддаси 3-қисми «а» бандида кўрсатилган жиноятни содир этган ўринбoи Тиркашевга энг ҳам ойлик иш ҳақининг 300 баробари — 1 миллион 360 минг 500 сўм миқдорда жазома тайинланган эди. Аммо Амнистия фармони туфайли у ҳам жазодан озод қилинди. Шунингдек, «Нигох Т-96» кичик корхонаси фойдасига 481 минг 950 сўм зарар ў. Тиркашевнинг ўзидан, 3 миллион 507 минг 600 сўмни эса Т.Жўраев икковидан солидар тартибда ундирилганди бўлди.

Ўзбекистон Республикаси Ногиронлар жамияти бошқаруви раислигидек катта вазифа ишониб топширилган С.Убайдуллаев содир этган қинғир ишлар ҳар қандай кишини «қуқур ўйга толдиради. Наҳотки, у ижтимоий ҳимояга, қўмакка муҳтож кишиларнинг ҳаёти, турмуш тарзини яхшилашга масул бўлгани ҳoлда шундай нопокликларга қўл урса. Ахир «Табиб табиб эмас, бошидан ўтказган табиб» дейдиларку. Ҳеч бўлмаса у ўзи 1-группа ногиронли сифатида қалби кемтик кишиларга нисбатан меҳрлироқ, шафқатлироқ муносабатда бўлиб, улар ризиқини туя қилишдан ўзини тийиши керак эмасмиди. Афсуски, у буни вақтида англаб етмади. Натижада унинг ҳатти-ҳаракатларига қонуний баҳо бeрилиб, ўзи вазифасидан четлатилди.

Мамлакатимизда аҳолининг ижтимоий-муҳофазига муҳтож қатламлари, айниқса ногиронларга алоҳида эътибор бeрилаётган бир пайтда, уларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўлаб-қувватлаш, ҳаёт тарзини яхшилаш учун яратилган имкониятлардан ўз манфаати йўлида фойдаланган баднафсларнинг қилмиши бундан ўзгача аяқун топиши мумкин эмас. Чунки, текин таом томоқ йиртар, дейдилар.

Мухаммадали ҚИРФИЗБОВ,
вилоят прокуратураси тергов
бошқармаси бошлиқининг ўринбосари

QING'IR ISHNING QIYIG'I

Талабалик йилларим бир учрашувда ёзувчи Озод Шарофидинов улуғ адабимиз Абдулла Қаҳҳор ҳақида гапириб, у кишини: «Бошига иш тушган одамни шилиш ўлиқнинг кафанини ечиб олишдек гап», деган иборасини тилга олиб, бунга мисол сифатида бир канча воқеаларни гапириб берган эди.

Хар даврнинг ўз алломалари, бағрикенг инсонлари, ҳаром билан ҳалолни фарқлай оладиган, ўзганинг ҳақидан кўрқадиган инсонлари бўлгани каби, улар билан ёнма-ён яшаб алдамчилик, таъмагирлик ва порахўрликни касб қилиб олганлар ҳам топилади. Дунё дунё бўлибдики фақат яхшилик, поклик, ҳалоллик устун келади. Ота-боболаримиз кингир ишнинг кийиги кирк йилдан кейин ҳам чиқади, деб бекорга айтишмаган, ахир...

Чорраҳада навбатчиликда турган ЙХХХ ходими пойтахтимизнинг Буюк Ипак Йўли кўчаси йўналиши билан келиб, қизил чироқ тагида тўхтаган «Ягуар» русумли, давлат белгиси 10 AL 888 бўлган автомашинани кўриб хушёр тортиди. Аввалги навбатчилик кунлари бир неча бор кўз югуртирганига қарамай ички чўнтагидан ёндафтарини олиб, кўз югуртирди.

«Худди ўзи! Қидирувдаги машина». Шу фикрда эндигина кўзгалган машинага тўхташ ишорасини қилди. Йўл четида тўхтаган «Ягуар» ҳайдовчисидан ҳужжатларини кўрсатишни сўради. Орада ҳар эҳтимолга қарши қўлидаги рацияни ҳам ёқиб қўйишга улгурди.

Нозим ҳарчанд ўйламасин қондани бузганлигини эслолмади.

— Тинчликми ака, нима гуноҳ қилдик? — дея машинанинг техник ҳужжати, ҳайдовчилик гувоҳномаси ва ишонч қоғозини нозирга узатди.

Навбатчи ҳужжатларни обдон кўздан кечириб бир машинага, бир Нозимжонга қараб елкасини қисиб қўйди. «Ҳаммаси рисоладагидек. Ҳайдовчининг ҳолати ҳам ўзгаргани йўқ».

— Урток Абдуғафуров! Сиз миниб юрган машина қидирувда эканлигини биласизми? — деб сўради нозир тўсатдан.

— Бу қандайдир тушунмовчилик. Машинам Ўзбекистон-Малайзия қўшма корхонасига тегишли. Ҳужжатлари тўғри бўлиши керак, тагин билмадим. Ижозат этсангиз, ҳозирок Глинка кўчасидаги ЙХХХ бўлинмасига бориб аниқлайман.

Инспектор нима қилишини билмай қолди. Хар қалай капатта одам шундай деб турганидан кейин, қолаверса, ҳамма ҳужжатлари жойида.

Нозимжон ўзи ишлайдиган қўшма корхонага шошилётган эди. Ҳозирги тушунмовчиликдан кейин у фикрдан қайтиб, машинани Глинка кўчасига ҳайдади.

Бу ердан ҳам машина Ички ишлар вазирлиги томонидан қидирувга берилганлиги ҳақидаги фикрини эшитгандан кейин Нозимжоннинг яна ҳайрати ошди.

— Урток майор, — деди у хона юқорисидан ўтирган ўрта ёшлардаги ходимга қараб. — Машина пастда турибди. Йўлда машинами тўхтатган ЙХХХ ходимидан эшитиб, аниқлик киритиш мақсадида олиб келдим. Илтимос, вазирлиқнинг керакли оқимларини чакирсангиз. Наҳотки хизмат юзасидан миниб юрган машина республикамиз ҳудудига ноқонуний олиб кинрилган бўлса?

Нозимжоннинг кейинги кўргуликлари шу хонадан бошланди. Бироздан кейин ИИВдан етиб келган вакиллар ҳам ҳуж-

жатларни текшириб, бу гапнинг ҳақиқат эканлигини тасдиқлашди ва машина Юнусобод тумани марказ-5 мавзесига жойлашган ЙХХХнинг жарима майдончасига олиб борилиши кераклигини айтишди.

Бу ишлар бажарилгандан кейин эса уни тўғри ўз хизмат жойларига бошлаб боришди.

Нозимжон Абдуғафуров ўша кунги воқеаларни шундай эслади:

«Шундан кейин улар мени ўзлари билан ИИВ биносининг биринчи қаватидаги кабинетга киритишди. У ерга кирганимизда тахминан 6 та милиция ходими ўтирган экан. Мен ичкарига кирганимдан сўнг улардан бири ташқарига чиқиб кетди. Иккинчиси эса мендан «Ягуар» автомашинасини Ўзбекистонда четдан олиб келиш тартиби тўғрисида сўраб, бу ҳақда тушунтириш хати ёзиб бери-

шимни сўраганида, унга автомашина қўшма корхонага тегишли эканлигини ва қонуний йўллар билан олиб келингани ҳақида тушунтириш хати ёзиб бердим. Тушунтириш хатимдан қаноатланмаган милиция ходими «хали кўрамиз» деб дўқ қилди. Шундан кейин у мени ўзи билан бирга йўлакка олиб чиқиб, шу қаридордан 10 метр юрилганда чап томонда жойлашган хонага олиб кирди. Бу хонага кирганимизда у ерда икки ходим ўтирган экан. Шунда уларнинг ичидан Нодир дегани олдимга божхона декларациясини қўйиб, ҳозир эсимда йўқ, нималарнинг сўради. Лекин мен унинг саволларига жавоб бера олмадим. У мендан автомашинани

калитини беришимни сўраганида, унга ёнимдан калитни олиб бердим. Соат 15.00 ларда уйимга жавоб бериб юбордим».

Нозимжон эртаси куни, яъни 2003 йил 7 февраль куни белгиланган вақтда, айтилган жойга етиб борди. Табиийки, у қайси хонага киришни, ким билан учрашиш кераклигини ўйлаб, боши қотиб турганда кечаги терговчининг телефон рақами эсига тушиб, унга сим қокди. Терговчининг хали у ҳақда, хали бу ҳақдаги саволларидан чарчаган Нозимжонни охири юқори қаватдаги ўзини тергов бош бошқармасида катта терговчи деб та-

кўнгли хижил бўларди. У ўйлаб-ўйлаб бир нарсга иқрор бўлди.

«Нима учун терговчилар унинг олдида очикчасига гаплашишмайди. Доим йўлакка ёки бошқа хонага чиқиб, чақирилларини соатлаб кутиши керак. Бу ерда қандайдир сир борга ўхшайди. Ҳамма нарса мавҳум. Аслида қўшма корхонага тегишли бўлган «Ягуар» русумли автомашина республикамизга ноқонуний тарзда олиб кирилган бўлса керак, деган «тахмин»дан бошқа асос йўқ. Ўзи ҳам фақатгина шуну билади. Терговчилар нимадир дейишмоқчи бўлишадими, айтиша олмайди. Нозимжон ўзича ана шундай фикр юритарди.

Дарҳақиқат шундай бўлди. 2003 йилнинг 27 февраль тонги эди. Бир пиёла чойни эндигина ичиб бўлган Нозимжонни телефонга чақириб қолишди.

Шу кунги икки томоннинг келишувига кўра улар Юнусобод туманидаги Хидирали Эргашев кўчаси 1-й, 2-хонадонда соат 16.00 ларда учрашадиган бўлишди. Соат миллари 15.45 га келганда Нозимжон манзилга етиб келиб, узокдан уйни кузата бошлади. Бу вақтда Улуғбек Астанов подъезд эшиги тагида турар, бетокатлиги ҳаракатларидан шундоққина сезиларди. Атрофида ҳеч ким йўқ. Демак, бир ўзи. Салом-алиқдан кейин Нозимжон уни ичкарига таклиф қилди. Меҳмонхона ўртасига қўйилган креслолардан бирига омонатгина ўтирган Нозимжон Улуғбекни атрофга олазarak қараётганини сезиб,

— Ака, уйда ҳеч ким йўқ, хавотир олманг, — деди-да, чап чўнтагидан бир даста пулларни чиқариб стол устига қўйди.

— Уэр, ҳаммасини тополмадим. Ҳозирча 2 минг 800 ни олиб келдим. Қолганини ярим соатдан кейин оласиз. Отам олиб келишлари керак.

Шу дам Улуғбекнинг қулоғига унинг гаплари кирмас, унинг ҳаёли қаллоблик йўли билан осонгина кўлга киритилаётган пулларда эди. Улуғбек худди Нозимжон қайтиб олиб қўядигандек стол устидаги пулларни шоша-пиша ўнг қўли билан олиб стол четидан турган газета орасига солиб қўйди. У ҳаяжонланар, илоҳи борица бу ердан тезроқ жуфтаникни ростлашни мўлжалларди.

— Сиз бирпас шу ерда ўтириб туринг, мен отамдан хабар олай, — деди Нозимжон ўрнидан туриб кўча эшиги томон юраркан.

Қўлидаги газета билан беихтиёр унга эргашган Улуғбек Астанов яна бир неча дақиқалардан кейин бу «йўн»га нуқта қўйилишдан мутлақо бехабар эди.

Қилимиш-қидиримш. Бу дунёда ҳар ким эканини ўради. Муборак ҳадишларимизда «Бировни ҳаққига хиёнат қилиш, таъмагирлик, порахўрлик Оллоҳ томонидан кечирилмас» дея бежиз айтилмаган. Кимки бу йўлга кирса охир-оқибат эл-юрт олдида, қариндош-уруғ, фарзандлари олдида юзи қора бўлиши муқарарлигини ҳаётнинг ўзи кўрсатиб турибди. «Қаҳрамонимиз» ҳам бу қилишлари ва уйда қонунга хилоф равишда 50 донна милтиқ ўқларини сақлаб келганлиги учун ЖКнинг тегишли моддаларига биноан жазосини олди. Чўнқи, қонун барчага баробар.

М. ҚАМБАРОВ, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг жиноятларни тергов қилиш устидан назорат бўлими бошлиғи.

Наврўза ЛУТФУЛЛАЕВА, «Нуқу» мухбири

Бу сафар терговчининг овози анча майин ва мулоим эди.

— Нозимжон, сизмисиз? Бугун ўша иш масаласида учрашасан деган эдим. Анча чўзилиб кетди.

Нозимжон «Вазирликка қачон етиб борай?» деган саволига бошқа манзилга бориши ҳақидаги жавобни эшитиб ҳайрон бўлди.

Қўйингки, Юнусобод туманида жойлашган «Диёр» ресторанида бўлганида ҳам, 2003 йил 3 ва 4 март кунлари ИИВнинг қаршисидagi «Жемчуг» дўкони ёнидаги учрашувларида ҳам «савдо» пишмади. Хар сафар нимагадир шама қилинар, «чиرويли сўзлар учун» автомашина жарима майдонидан чиқмаслигини айтишарди.

Нозимжон Абдуғафуров «катта» билан охириги учрашувни шундай эслади:

«2003 йил 7 март куни мен соат 12.00 ларда У.Астановнинг уяли телефонида кўнги-роқ қилиб, унга Малайзиядан меҳмонлар келаятганлигини айтиб, автомашинани қайтиб олишимни сўраганимда, у Фаргона йўли кўчасидаги «Мастрал» дўкони ёнида соат 15.00 ларда учрашишни таклиф қилди. Мен рози бўлиб, айтилган вақтга дўкон ёнига бориб унинг автомашинаси ичида гаплашганимда, у мендан машинани қайтиб бериш эвазига 20 минг АҚШ доллар беришимни талаб қилди. Шунда мен ундан нима учун 20 минг доллар беришим кераклиги ҳақида сўраганимда, «керак бўлса нималигини топиб берамиз» деди. Кейин у мен билан савдолашганидан сўнг 10 минг АҚШ доллари беришимга рози бўлди. Мен ўйлаб

TAKLIF

ДАВЛАТИМИЗ
ПОЙДЕВОРИ

Мустақилликни мустақамлаш учун мамлакат фуқароларининг ҳуқуқий онги ва тафаккурини юксак поғонага кўтариш талаб этилади. Республикада давлат тизимида ўзгаришлар юз бермоқда. Кўплаб муаммоларни ҳуқуқий масалалар ўз ечимининг ҳал этилишини кутяпти. Мамлакатимиз аҳолиси манфаати учун, давлатимизнинг порлоқ келажиги учун ҳуқуқий масалаларни ҳал этиш, зарур қонунлар қабул қилиш, уларни ижро этиш учун фуқароларга ҳуқуқий таълимни синдириш зарурати вужудга келдики, бунингсиз иқтисодий, сиёсий-ижтимоий муаммоларни бартараф этиш, жиноятчиликнинг, ҳар хил ҳуқуқбузарликларнинг йўлини тўсиш мумкин бўлмай қолди. Демак, биз ҳуқуқий онгимизни шакллантириш учун аввало давлатимиз пойдевори бўлган Асосий қонунимиз — Конституция-мизни ўрганишимиз керак. Чунки Конституцияда барча ҳуқуқ соҳалари, қолаверса, инсон ҳуқуқларига доир қимматли маълумотлар мавжуд.

Баш қонунимиз тарихда синалган умумбашарий қадриятларни ўзида мукассам этган, тараққий топан давлатларнинг таърибасига таянган ҳолда яратилиб, ҳар қандай илгор давлат конституцияси билан беамол куч синаша олади ҳужжатдир. Шу билан бирга адолат, ҳақиқат, ймон, олийжаноблик, бағрикенглик, мардлик, танлилик каби улғ хислатлар ҳам ушбу ҳужжатдан ўрин олган.

Фикримча, Конституцияни ўрганиш оиладан бошланади. Чунки ахлоқий тарбия билан ҳуқуқий тарбия бир-бирлари билан жуда мутаносибдир. Оилада ота-оналарнинг ўз фарзандларига нима қилиш кераги нима қилмаслик кераклигини, уларнинг ҳуқуқларини содда қилиб тушутириб боришлари мақсадга мувофиқдир.

С. НАЗАРОВ,
ЎЗМУ талабаси

TANLOV

АҚШда чоп этиладиган «Time» («Вакт») журнали «Йил инсони» танлови натижаларини эълон қилди. Маълумки, ушбу танлов йил давомида ҳоқ салбий, ҳоқ ижобий маънода бўлсин дунёнинг эътиборини ўзига энг кўп жалб қилган инсонларни аниқлайди (албатта, америкаликлар нуктаи назарда).

«Time»нинг фикрича, тугаётган йилда дунё ақлининг эътибори бир инсонга эмас, бир гуруҳ инсонлар, аниқроғи «Американинг юзи, куч ва иродаси» бўлган америка аскарларининг йиғма тимсоли «Йил инсони» танлови голиби деб эълон қилинди. Мазкур тимсолга бир оқ танли, бир қора танли ва яна бир аёл жангининг юз қиёфаси андоза қилиб олин-

«ЙИЛ ИНСОНИ»
ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

PERSON OF THE YEAR

THE AMERICAN SOLDIER

ди. Ҳар уччала америкалик ҳам АҚШнинг Ироқда уруш олиб борган артилерия разведкаси бўлинмаси аскарларидир. «Time»нинг икки журналисти Ироқ оккупацияси давомида ушбу бўлинма билан «ёнима-ён» юрган.

«Йил инсони»ни танлаш аънасини «Time» 1927 йилдан бундан давом эттириб келмоқда. Бир вақтлар бу журнал Сталин, Гитлерларни ҳам «Йил инсони» сифатида эълон қилган эди. Сўнгги йилларга келиб эса журнал қаторасига АҚШ фуқароларини «Йил инсони» сифатида танлов голиби деб эълон қилиб келмоқда. 2000 йилда Жорж Буш, 2001 йилда Нью-Йорк мэри Рудольф Жулани, 2002 йилда эса бу «номинация» голиби сифатида унча машҳур бўлмаган АҚШ фу-

қаролари Колин Роули, Синтия Купер, Шеррон Уоткинсонлар эълон қилинган эди. Хабарингиз бўлса, бу уч нафар оддий идора хизматчилари ўзларининг қақмақарлиги ва ўз раҳбарлигига «хиёлати» билан донг чиқаришган эди. Айтмоқчи, «Номалум аскар» илгари ҳам бир бор бу танлов голиби бўлган экан. Ушанда, 1950 йили АҚШ Кореяда уруш олиб борар эди.

HODISA

ЭССИЗ АКВАРИУМ!

Европадаги энг катта аквариум Колонга-генда, Шимолий

деңиз қирғоқлари музейида жойлашган эди. Унинг чуқурлиги саккиз, эни 22, узунлиги 33 метрни ташкил этиб, миллионлаб литр сув сигими-га эга эди.

Ана шундай улкан сув иншооти ўтган чоршанбада юз берган ёнғин оқибатида қаттиқ шикастланган. Оқибатда аквариум девор ойналари чил-чил бўлиб, деварли барча баликлар нобуд бўлган. Аквариумда дунёдаги энг йирик балик—60 килограммли Мола-Мола ва яна тўрт мингдан зиёд турдаги баликлар бор эди.

QONUN BARCHAGA BAROBAR

Уяли телефонларни бугунги кунда ривожланган мамлакатлар аҳолиси учун бамисоли беминнат дастёр дейсиз.

ТЕЛЕФОН ВА ДЕПУТАТ

Аммо Британия парламентининг фикри бизникига унчалик тўғри келмас экан. Гап шундаки, мамлакат парламентининг умумпалатасида уяли телефондан фойдаланиш қатъиян ман этилади. Палата раиси ва унинг ёрдамчилари бу қоидага риоя қилинишини доимий назорат қилиб боради.

Яқинда, инглиз парламентининг қўйи палатаси йиғилишида депутатлар ҳукумат аъзоларидан бирининг ҳисоботи тингланаётган бир пайтда палата раисининг кўзи рақамли фотокамера линзасининг чакинига тушди. Ва шу пайтнинг ўзида рақамли фотокамераси бор уяли телефондан фойдаланган депутат раис талаби билан мажлисдан чиқариб юборилган.

Консерватив партия вакили бўлган депутат Генри Беллингем ўзини оқлаб шундай дейди: «Менимча биргина қонунбузарлик учун дарров қизил карточка кўрсатиш яхшимас. Одатда олдин сариқ карточка кўрсатишарди...»

Моҳият

Одамларнинг яхшироғи ўз қалбида яхшиликка йўл очгани ва ёмонликни ҳамда очкўзликни ҳайдаб чиқарганидир.

Муҳаммад ЗЕХНИЙ

KASHFIYOT

ЭРТАК ҲАҚИҚАТ

Инсон ўз миёсининг фақат маълум бир қисминигина ишлатади, холос. Аммо ана шу кичкина қисм ҳам баъзан шундай ишлаб кетадики, ҳатто эртақлар ҳам ҳақиқат эканлигига шубҳа қолмайди. Англиянинг SCOTSMAN.com интернет сайтининг хабар беришича, Оттаванинг кўз касалликлари институти олимлари яқинда синтетик полимер ва юпка коллаген матрица ёрдамида кўзининг сунъий пардасини яратишга эришдилар.

Кашфиёт кўр бўлиб қолган чўчкада сынаб кўрилди. Мўжизани қарангки, бирмунча вақт ўтиб у кўра бошлади.

VO AJAB

БИЗ СЕН БИЛАН БИР
ТАН, БИР ЖОНМИЗ

Чикагонинг Иллинойс университети олимлари инсоният каламушларни суймайди, чунки улардан оқилона фойдаланишни билмайди, деган хулосага келишди. Аслида эса оддий уй каламушидан яхшигина фойдаланиш мумкин экан. Олимлар суперкемирувчининг суяк тўқималарини одам суяги ва тоғай, шунингдек, мускулларни тоғайларга туташтириш мумкин бўлган махсус

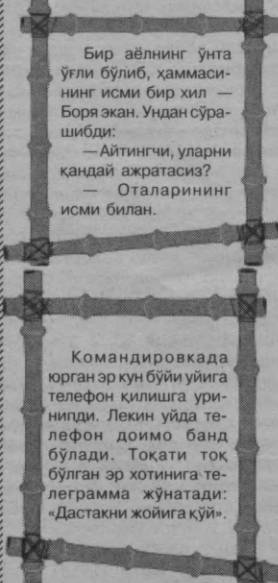

бўғинлар яратишга эришдилар. Кўзатувчиларнинг билдиришича, яқин келажакда ушбу янги технология ёрдамида тиббий шароитда ҳақиқий инсон жағлари, тизза ва тоқ суягини ўстириш имконияти ҳам пайдо бўлади. Балки ушанда одам ўзининг бу яқин дўстига «Сен ва мен - бир суяқдан яралганмиз» дея олар.

LOYIHA

Коинот сари

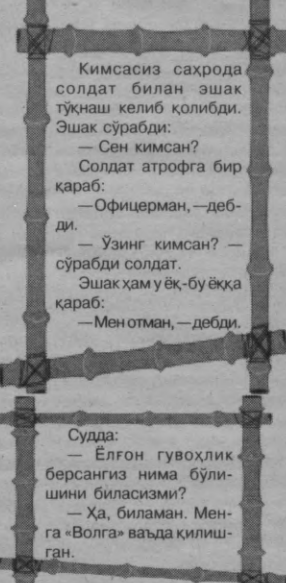
АҚШ Оқ уйи маъмурияти яқин икки ой ичида ўзининг бутун коинот ва хусусан ойнаи ўзлаштириш юзасидан тузган режалари билан кенг оммани таништириш ниятида. Америкалик эксперт Фрэнк Стизеннинг маълумот беришича, бу ҳужжатлардан АҚШ 2004 йилда яқин космосни бутунлай қўлга киритиш, 2006 йилда НАСАнинг давлат бюджетидеги улушини яна 7 фоизга кўпайтириш, 2019 йилдан эса ойнаи ўз астронавтларини ташлаш режасини тузганлигини билиб олиш мумкин. Стизеннинг таъкидлашича, охириг лойиҳа энг қиммат ва энг хатарли лойиҳалардандир.

Бир аёлнинг унта ўғли бўлиб, ҳаммасининг исми бир хил — Боря экан. Ундан сўрашибди:

— Айтингчи, уларни қандай ажратасиз?
— Оталарининг исми билан.

Командировкада юрган эр кун бўйи уйига телефон қилишга уриниди. Лекин уйда телефон доимо банд бўлади. Тоқати тоқ бўлган эр хотинига телеграмма жўнатади: «Дастакни жойига қўй».

Кимсасиз саҳрода солдат билан эшак тўқнаш келиб қолибди. Эшак сўрабди:

— Сен кимсан?
Солдат атрофга бир қараб:
— Офицерман, — дебди.
— Узинг кимсан? — сўрабди солдат.
Эшак ҳам у ёқ-бу ёққа қараб:
— Мен отман, — дебди.

Судда:
— Ёлгон гувоҳлик берсангиз нима бўлишини биласизми?
— Ҳа, биламан. Менга «Волга» ваъда қилишган.

ФАРОБИЙ

«HUQUQ»
yuridik gazeta

TA'SISCHILAR:

O'zbekiston Respublikasi
Bosh prokuraturasi,
Toshkent shahar va Toshkent
viloyati prokuraturalari,
«Qonun himoyasida» jurnali

Bosh muharrir:
ABDUXOLIQ ABDURAZZOQOV

TAHRIIR HAY'ATI:

Bahridin VALIYEV, Dilshod ISLOMOV
(Bosh muharrir o'rinbosari), Jahongir
SHAROFBOYEV (mas'ul kotib), Lola
SHOMURODOVA, Hasan INOYATOV,
Muxtor SHODMONOV

Tahriyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalariга qaytarilmaydi.
Mavzularning fikrlari tahriyat fikridan farqlanishi mumkin. Nashrimizdan
ko'chirib bosilganda «HUQUQ»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat
ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi.

MANZIL:

Toshkent shahri, akademik
Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66.
TEL.: 133-82-34, 133-64-72.
FAX: 133-64-85.
E-mail: info@huquq.uz.

Gazeta tahriyatini kompyuter hazasida terildi va sahifalandi.
«HUQUQ» original maketi.

Gazeta «Sharq» NIMK bosmaxonasida ofset
usulida chop etildi. Karxona manzili: Toshkent
shahar, Buyuk Turen ko'chasi, 41.

Buyurtma G-0064
12899 nusxada chop etildi

Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi. Sotuvda erkin narxda

Navbatchi muharrir:
D.XALILOV

Navbatchi:
F.MAMASHARIPOV

Bosmaxonaga topshirish vaqti: 20.00.
Topshirildi: 18.00

1234578